

Жыве Беларусь!

НАРОДНАЯ ГАЗЕТА

Орган Вярхоўнага Савета Рэспублікі Беларусь

№22(1039) 1 лютага 1995 г. Серада. | Выдаецца з кастрычніка 1990 года на беларускай і рускай мовах. | Тыраж 552418 экз. | Кошт у розніцу — 200 руб.

ФАКС *ФАКТЫ*АРГУМЕНТЫ*КОММЕНТАРИИ*СОБЫТИЯ*

Вкратце

Российские войска с утра во вторник продолжили артобстрелы районов Грозного, контролируемых чеченскими формированиями.

По данным информированных источников в Назрани, чеченские подразделения, отбив в понедельник у российских войск Бароновский мост через реку Сунжа, закрепились примерно в километре от контролируемого федеральными войсками президентского дворца.

❑

Звание Героя России присвоено пяти военнослужащим, воевавшим в Чечне, из них троим — посмертно.

❑

Лидеры самопровозглашенной республики Сербская Краина (часть сербонаселенной территории Хорватии) в последний момент отказались принять к рассмотрению проект соглашения по мирному урегулированию в Хорватии.

Краинские сербы отвергли мирный план под тем предлогом, что им отказались дать гарантии продления Советом Безопасности ООН мандата на пребывание в Хорватии "голубых касок" после 31 марта.

❑

Таджикистан заявил о намерении вступить в тройственный таможенный союз с Россией, Казахстаном и Беларусью.

Такое заявление сделал 30 января в Алма-Ате премьер-министр Таджикистана Джамшед Каримов.

❑

Курс российского рубля по отношению к доллару США на торгах Московской межбанковской валютной биржи 31 января упал на 14 пунктов по сравнению с торгами в понедельник и составил 4048 рублей.

Сократилось производство валового внутреннего продукта

Объем валового внутреннего продукта, характеризующего стоимость произведенных во всех отраслях экономики и предназначенных для конечного потребления, накопления и чистого экспорта товаров и услуг, составил в январе—декабре 1994 года, по предварительной оценке, 20,3 триллиона рублей.

По сравнению с 1993 годом он сократился в сопоставимых ценах на 20%. По данным Министерства статистики и анализа Республики Беларусь, начиная с августа положение в экономике стало улучшаться. Если за январь-август объем ВВП снизился на 26%, то за сентябрь—декабрь — на 9%.

В 1994 году в промышленности объем добавленной стоимости уменьшился на 21%, в строительстве — на 29%, в сельском хозяйстве — на 14%.

"Вертикаль" примеряет погоны

Бывший командир 5-го армейского корпуса генерал-лейтенант Владимир Усхопчик введен в состав Бобруйского горисполкома.

"Компанию" ему составил начальник Бобруйского УКГБ Виктор Русак. Если учесть, что в состав горисполкома уже введены начальник городского УВД полковник Владимир Бакун и прокурор Ленинского района Марат Воробьев, то нельзя не заметить любопытную тенденцию: установление "президентской вертикали" подразумевает увеличение количества людей "в погонах" в местных органах власти. Что бы это значило?

Александр АЛЕКСАНДРОВИЧ.

Военный жилфонд перейдет к местным Советам

В связи с реформированием Вооруженных Сил Кабинетом Министров республики принято постановление о безвозмездной передаче в 1995 году местным Советам жилищного фонда, объектов социально-культурного и коммунально-бытового назначения, находящихся в ведении Министерства обороны.

Передаче подлежат объекты, расположенные на территории городов и городских поселков, имеющих коммунальные службы. В настоящее время на балансе военного ведомства находятся 2087 жилых домов, более чем 70 тысяч квартир, в которых проживает около 280 тысяч человек. По сути — крупный город, который военное ведомство обеспечивает за счет своего бюджета.

Пресс-служба Министерства обороны Республики Беларусь.

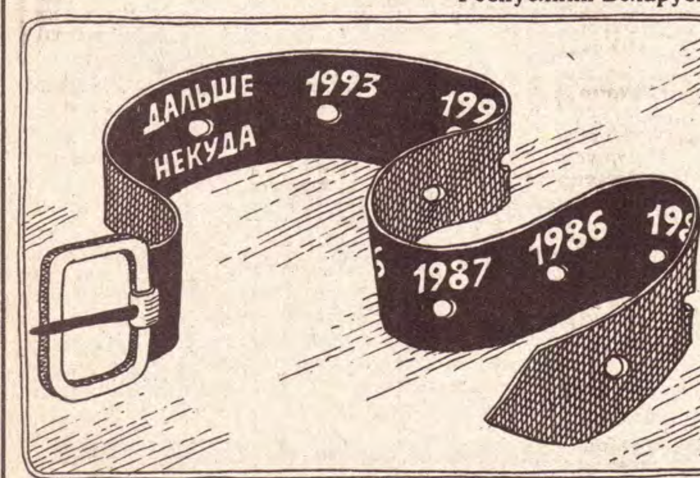

Рисунок Олега ПОПОВА.

У "Планеты" новый хозяин

Конкурс по продаже крупного пакета акций минского акционерного общества "Гостиница "Планета" состоялся в Министерстве по управлению государственным имуществом и приватизации.

Новым собственником пакета акций стала фирма "Малтсворд LTD" из Великобритании. 8,5 миллиарда рублей, вырученных от продажи акций, поступят в государственный бюджет.

В представленном на конкурс бизнес-плане англичане не только гарантируют сохранение специализации объекта как туристского комплекса, но и инвестирование в его развитие в течение 1995—1996 годов 2,2 миллиона долларов США. По предварительным подсчетам фирмы, превращение "Планеты" в трехзвездочный отель обойдется в 4,5 миллиона долларов.

В акционировании гостиницы могут принять участие и белорусские граждане — 46,9 процента акций "Планеты" зарезервировано для продажи за именные приватизационные чеки юридическим и физическим лицам.

Ирина САЗАНОВИЧ.

Факел на "на колесах"

Огнеопасным для железнодорожников стал один из последних дней января.

Среди ночи загорелся электровоз, ведущий грузовой состав на железнодорожном участке Приямино—Новосады. Бригада механиков отреагировала быстро — вызвала на перегон пожарный поезд и вспомогательный локомотив, чтобы не создавать "пробку" в движении.

Вечером тех же суток произошел пожар в пассажирском поезде Брест—Щецин. Проводник, заметив огонь, сорвал стоп-кран и вызвал пожарных. Огонь утихомирили две пожарные машины, но ущерб причинен значительный, ведь пассажирский вагон сгорает дотла в считанные минуты. К счастью, обошлось без человеческих жертв.

Причины возникновения обоих пожаров устанавливаются.

Светлана ЮЗИК.

Делегация Совета Европы

С 5 по 7 февраля в Минске будет находиться делегация Совета Европы во главе с директором политического департамента этой международной организации господином Хансом Петером Фуре.

По сведениям БелаПАН, в ходе визита будет разрабатываться специальная программа сотрудничества с Беларусью, предусматривающая, в частности, всеобъемлющую реформу законодательства в нашей республике. Как известно, аналогичные программы действуют в отношении России и Украины. Основная их цель — подготовить страны Содружества к вступлению в Совет Европы в качестве его полноправных членов.

Планируются встречи делегации Совета Европы с руководством Верховного Совета Беларуси и министерств юстиции, образования, культуры и печати. Эксперты СЕ также встретятся с представителями Конституционного суда и прокуратуры республики.

Андрей СЕРЕДА.

Позняк — на британской земле

30 декабря в Лондоне по приглашению правительства Великобритании начался официальный визит председателя Белорусского народного фронта и парламентской оппозиции Зенона Позняка.

Планируется, что во время визита З.Позняк встретится с лидерами ведущих британских партий, парламентариями, правительственными деятелями этой страны, а также с представителями белорусской эмиграции. Во время встречи с британской стороной З.Позняк планирует обсудить возможные негативные последствия для Беларуси соглашений Кабинета Министров страны с Россией, а также ситуацию со свободой слова и другими демократическими принципами на Беларуси, обсудить экономическое положение в нашей стране.

Не догнать нас Украине

По уровню инфляции, чувствуется, не догнать нас Украине.

Так, за прошлый год общий процент инфляции в Беларуси составил 2.599 процентов, а на Украине — всего 840 процентов.

Замел следы песок Афганистана

Информацию о 290 военнослужащих, считавшихся до настоящего времени пропавшими без вести в Афганистане, привезли недавно в Минск представители американо-российской комиссии по военнопленным и пропавшим без вести Джэмс Роберт Бишоп и Крейг Бэл.

В списках, переданных белорусской стороне, есть сведения и о 12 уроженцах нашей республики. Джэмс Бишоп и Крейг Бэл выразили надежду, что данная информация поможет прояснить судьбы солдат и офицеров, не вернувшихся с афганской войны.

Олег СИТНИКОВ.

"Умаслить" не удалось ...

В Гомеле по-прежнему сохраняется напряженная ситуация со сливочным маслом.

Как показала проверка торговых предприятий, организованная сотрудниками УВД, причиной этому нередко становятся сами же сотрудники торговли.

В результате рейдов выявлено восемнадцать правонарушений, среди которых — обман покупателей, нарушение правил торговли, злоупотребление служебным положением. Характерно, что 90 процентов нарушителей — заведующие продовольственными магазинами: в основном они-то и скрывали от покупателей десятки килограммов сливочного масла, а также копченую колбасу и сахар.

Ирина МАКОВЕЦКАЯ.

Выпуск подготовлен по сообщениям корреспондентов "Народной газеты", агентств ИТАР—ТАСС, Интерфакс, Белинформ, БелаПАН, РИД.

НА СЕСІІ ВЯРХОЎНАГА САВЕТА РЭСПУБЛІКІ БЕЛАРУСЬ

Канстытуцыйная большасць складаецца са звычайнай большасці плюс апазіцыйная меншасць мінус прыхільнікі Прэзідэнта

Алег ГРУЗДЗІЛОВІЧ

Учора, прагаласаваўшы дзвюма трацямі галасоў за нязменнасць тых артыкулаў Закона "Аб Вярхоўным Савеце Рэспублікі Беларусь", якія прапанаваў альбо выключыць, альбо адкарэкціраваць Прэзідэнт, парламент, бадай, упершыню ў сваіх адносінах з вышэйшай асобай дзяржавы пайшоў так прынцыпова супраць яго волі. Ніводная з паправак Прэзідэнта прынята не была. Асобна яны нават і не галасаваліся, "адлуп" атрымаў увесь спіс прэзідэнцкіх прапаноў.

Ніжэй мы разгледзім верагодныя матывы гэтага рашэння, а перш за ўсё па гарачых слядах трэба адзначыць наступнае. Што б там ні казалі пра дэпутацкія прывілеі, якія адстаяў парламент, у першую чаргу ён адстаяў учора краевугольны прынцып дэмакратычнай сістэмы: размежаванне ўлады на заканадаўчую і выканаўчую яе галіны. Менавіта змешванне гэтых галін, блытаніна з адказнасцю паміж імі і ствараюць, у прыватнасці, спрыяльныя ўмовы для карупцыі, з якой змагаюцца многія нашы вядомыя палітыкі. Але робяць гэта дзіўным чынам...

Пойдзем у нашых меркаваннях па шляху, падказанаму дэпутатамі. Прэзідэнт прапануе выключыць з закона такую частку чацвёртага артыкула: "Вярхоўны Савет з'яўляецца гарантам замацаваных у Канстытуцыі, законах і міжнародных абавязацельствах дзяржавы правоў і свабод грамадзян Беларусі, арганізуе кантроль за іх выкананнем..." Але чаму менавіта гэтую частку трэба скасаваць? "Ці не таму, што адзіным "гарантам" гэтых свабод і правоў Прэзідэнт абвясціў самога сябе?" — пыталася Галіна Сямдзянава. Ці возьмем артыкул 10, які таксама прапаноўваўся да скасавання. "Вярхоўны Савет ажыццяўляе паўнамоцтвы ўласніка ў дачыненні да ўласнасці Рэспублікі Беларусь. Іншыя органы дзяржаўнай улады і кіравання, юрыдычныя і фізічныя асобы валодаюць, карыстаюцца і распараджаюцца дзяржаўнай маёмасцю ў адпаведнасці з законам". Гэты артыкул таксама, паводле меркаванняў дэпутатаў, напрыклад Алега Трусава, з'яўляецца суперпрынцыповым, бо стаіць на шляху тых асоб, якія ад імя дзяржавы спрабуюць падпарадкаваць яе маёмасць сабе.

Як бачым, зусім не толькі "прэзідэнцкі замах" на дэпутацкія прывілеі абмяркоўваўся ў спрэчках. Увогуле, гэта цяжкае пытанне неяк нават прыгожа ўдалося абысці. Прадстаўнікі большасці ні на трыбуну, ні да мікрафона не выходзілі, відаць, ужо "прыгаварыўшы" прэзідэнцкія папраўкі. І ніяк не перашкаджалі дружна выказвацца прадстаўнікам меншасці. Сяргей Антончык прапанаваў адмовіцца ад прывілей для гэтага парламента, але пакінуць іх нашчадкам — новаму Вярхоўнаму Савету. Сяргей Навумчык быў за мінімізацыю сацыяльных гарантый, але за максімалізацыю гарантый дэпутацкай дзейнасці. Алег Трусаў выступаў за адзіную гарантыю — добрую зарплату, памер якой не павінен быць вышэйшым за прэзідэнцкую і пра якую ўсе павінны ведаць. Адмовіцца ад права на льготнае крэдытаванне жыллёвага будаўніцтва прапанаваў Мікалай Крыжаноўскі... Магчыма, калі б артыкулы законапраекта галасаваліся паасобку, некаторыя з іх не сабралі б патрэбных дзвюх трацей галасоў, асабліва пры пайменным галасаванні. А колькі цікавага мы пачулі б, калі б гэтыя прапановы давялося доўга абмяркоўваць! Але парламент вырашыў інакш. Дарэчы аказалася абгрунтаванне-прапанова Станіслава Шушкевіча: у палітычных мэтах закон прымаць трэба, але трэба паменшыць і апетыты дэпутатаў. Значыць, выйсце такое: прагаласаваць за пацвярджэнне былога тэксту закона і дамовіцца пра тое, каб у бліжэйшым будучым вярнуцца і дапрацаваць прыняты ўжо закон. Аб чым зрабіць пратакольны запіс.

Вынікі галасавання — 232 "за" і толькі 10 "супраць" пры 248 дэпутатах, якія прынялі ўдзел у галасаванні, — пацвердзілі, што Прэзідэнту амаль ніхто ўступаць не хацеў. Адны, вядома, сваіх асабістых правоў і даволі важкіх на сённяшнім фоне гарантый на будучыню, другія — права гарантаваць канстытуцыйныя свабоды. А можа, адно і другое разам. Бо фармальна можа здацца, што большасць галасавала за першы матыў, меншасць — за другі, а супраць былі толькі "верныя каралю мушкецёры". Але я не стаў бы рабіць такі падзел. Упэўнены, не толькі сярод дэпутатаў перадпенсіённага ўзросту ёсць тыя, хто галасаваў менавіта за канкрэтныя грашовыя гарантыі. Таксама і не толькі сярод маладой меншасці можна знайсці сапраўдных патрыётаў і абаронцаў канстытуцыйных правоў грамадзян. Жыццё ёсць жыццё, у ім усё прысутнічае. Для мяне ж, як для грамадзяніна, важна іншае. Што сацыяльна гарантаваныя дэпутаты — гэта лепшая гарантыя адноснай незалежнасці парламента. А значыць, і незалежнасці краіны. Што прыняцце Закона "Аб Вярхоўным Савеце Рэспублікі Беларусь" (а цяпер ён абавязкова павінен быць падпісаны Прэзідэнтам) азначае: ў фундамент нашай краіны пакладзены яшчэ адзін моцны камень. Бо сказана ў Біблії: "Ды не будуйце свой дом на пяску..."

агенцтва Градуова

Курсы обмена наличных валют в коммерческих банках на 31 января 1995.

тел./факс (0172) 325-105

НАИМЕНОВАНИЕ БАНКА	Доллар США		Немецкая марка		Российск. рубль		Телефоны для справок
	Покупка	Продажа	Покупка	Продажа	Покупка	Продажа	
1. КОМПЛЕКС-БАНК	11316*	11690	7355*	7703	2.68	2.80	067
2. БЕЛВНЕШЭКОНОМ-БАНК	11350*	11650	7480*	7675	2.40	2.80	267-022
3. БЕЛАРУСБАНК	11680 11700*	12120*	7570*		2.76*	3.09*	239-250
4. БЕЛБИЗНЕСБАНК (гл. операц. управ.)	11400*	11700*	7400*	7700*	2.40	2.80	067
5. НАРОДНЫЙ БАНК	11300*	11680	7400*	7700	2.58	2.80	238-610
6. ИНТЕРКОНТИНЕНТАЛЬ-СКВ	11300	11650	7200	7600			293-095
7. СБЕРБАНК	11350 11600**	11700 11800**	7300 7500**	7550 7800**	2.45	2.75	067
8. ОЛИМП	11420*	11670 11740**	7450*	7690 7736**	2.65*	2.77 2.80**	508-556
9. ДУКАТ	11300*	11670	7200*	7600		2.80	201-063
10. МИНСКИЙ ТРАНЗИТНЫЙ БАНК	11350 11550**	11650 11700**	7300 7400**	7700 7750**	2.40 2.50**	2.80 2.85**	395-625
11. БЕЛБАЛТИЯ	11350	11680	7300	7550	2.60	2.80	
12. "СОЛИД"	11100	11450	7200	7500	2.50	2.75	202-993 067
13. ПРИОРБАНК	11350 11550**	11650	7480 7610**	7680	2.30	2.85	690-964
14. МИЛАВИЦА филиал АКБ ДУКАТ	11450*	11720*	7200	7550	2.40	2.90	372-825
15. БЕЛБИЗНЕСБАНК (гор. дирекция)	11250	11650	7400	7600	2.60	2.80	293-095
16. БЕЛИНВЕСТБАНК	11100	11500	7200	7600	2.30	2.80	
17. ЕВРОПЕЙСКИЙ	11400 11600**	11700 11800**	7300 7500**	7600 7650**	2.60 2.70**	2.70 2.80**	270-166
18. МАГНАТБАНК ф-л 001	11100*	11630*	7200*	7450*	2.50	2.75*	
19. ПОИСК	11250	11700	6900	7500	2.40	2.75	
20. СП ГУБИСС РЕСУРС	11300	11550	7200	7700	2.60	3.10	769-177

* Возможна операция за наличный и безналичный расчет

** Операция проводится только по безналичному расчету

"Я — за диктатуру закона..."

Андрей ЮДЧИЦ

Так сказал вчера на пресс-конференции заместитель председателя Конституционного суда Беларуси Валерий Тихиня, который проинформировал собравшихся о состоянии законности в республике.

Это состояние характеризуется емкой и жесткой формулой: правовой беспредел. Имеем то, что имеем.

Диктатура закона — это единственная диктатура, которую поддержит, видимо, 90 процентов населения. Почему не все 100? Потому что для 10 процентов граждан обстановка хаоса, анархии и неразберихи — как раз то, что нужно. Это называется просто — ловить рыбку в мутной воде.

— Диктатура закона — это глоток свежего воздуха в условиях правового беспредела, правовой инфляции, — сказал Валерий Тихиня.

(Послание Конституционного суда Беларуси Президенту, Верховному Совету о состоянии конституционной законности в республике будет опубликовано через деньдва.)

Мой вопрос на пресс-конференции:

— Избирательная кампания практически началась.

Многие уже пошли в бой за депутатские мандаты.

Будет ли симпатично, если мы, избиратели, попросим у них перед выборами декларации о доходах и имуществе?

Ответ Валерия Тихини:

— Я думаю, кандидатам в депутаты следовало бы это сделать. Это было бы не лишним с их стороны.

"Расти, сынок!" — сказал импорт экспорту

По предварительным данным Министерства статистики и анализа, за 1994 год внешнеторговый оборот Беларуси составил 1769,2 миллиона долларов.

Доля экспорта составила 1063,4 миллиона долларов, импорта — 705,8 миллиона. По сравнению с 1993 годом на 30 процентов увеличился экспорт белорусских товаров со странами дальнего зарубежья, в то время как импорт сократился на 19,6 процента. Наметился существенный прирост экспорта за СКВ. Наибольшее увеличение объема экспорта по сравнению с 1993 годом отмечено в торговых отношениях с Германией — в 1,6 раза и Швейцарией — в 2,3 раза.

Ирина ЛЕВШИНА.

АД РЭДАКЦЫІ.

Раім прачытаць гэты артыкул у кожнай сям'і, у кожным школьным класе, у кожнай студэнцкай групе, у кожным працоўным калектыве.

Сапраўдная любоў да сваёй краіны немагчыма без любові да сваёй мовы

Пётр КРАЎЧАНКА,
прэзідэнт фонду эканамічнага і палітычнага прагназіравання "Стратэгія"

Я не выпадкова ў якасці загалоўка ўзяў гэтыя словы выдатнага рускага пісьменніка, бліскучага стыліста, закаханага ў прыгажосць сваёй роднай мовы Канстанціна Паустоўскага. Не выпадкова таму, што нам ёсць чаму павучыцца ў нашых суседзяў-сяброў, ёсць чаму падобраму ім пазайздросціць. Пераглядаю сёе-тое з таго, што некалі занатаваў, і не магу не прывесці ў гэтым артыкуле.

Выдатны рускі пісьменнік і гісторык М.М.Карамзін:

"Без мовы няма патрыёта!"

А.М.Талстой:

"Руская мова! Тысячагоддзямі ствараў народ гэтае гнуткае, невычарпальнае багацце, разумную, паэтычную і працоўную зброю свайго сацыяльнага жыцця, сваёй думкі, сваіх пачуццяў, сваіх надзей, свайго гневу, сваёй вялікай будучыні".

І.С.Тургенеў:

"Беражыце чысціню мовы, як святыню!"

А.І.Купрын:

"Мова — гэта гісторыя народа. Мова — гэта шлях цывілізацыі і культуры".

Колькі пафасу, гонару, любові да "святая святых", да чыстай крынічкі роднай мовы! Можна працягваць без канца, спасылаючыся на сотні самых аўтарытэтных імён. Але ад гэтага святлей у вачах і весялей у сэрцы не стане, калі азірнешся навокал. Тое, што ў другіх народаў успрымаецца як аксіёма, рэальнасць, дараваная Богам і лёсам, нам трэба кожны раз даказваць. Даказваць, што мы — народ, нацыя, дзяржава. Даказваць, што мы маем натуральнае права на дзяржаўнасць мовы. Даказваць, што мы нікога не дыскрымінуем і што дзяржаўная мова ёсць не што іншае, як modus vivendi, ***спосаб існавання, захавання і выжывання*** беларускага народа. Будзе жыць мова, значыць, будзе духоўна існаваць беларускі этнас, які ніколі не знікне фізічна з твару Зямлі, "не расплывецца імглой між чужых".

Бедная, гаротная Беларусь! Як многа (з пункту гледжання вечнасці) і як мала (калі параўнаць з іншымі народамі) ты хочаш. Са знясіленых, хваравітых грудзей, пасінелых вуснаў тваіх ледзь-ледзь чутна зрываецца роднае слова, але і яно разбіваецца, як крыга, аб сцяну абыякавасці і манкуртызму. Няўжо трэба тысячны раз даказваць, што цяпер, у канцы XX стагоддзя, у нас пакуль што яшчэ існуе апошні шанц захаваць нашу духоўную, моўную адметнасць, свой нацыянальны твар, сваю непадобнасць на іншых, што заўжды з'яўлялася агульнапланетарным здабыткам і велізарнай агульначалавечай каштоўнасцю.

Так, некалькі дзён назад мы адзначылі 5-ю гадавіну прыняцця Вярхоўным Саветам Закона аб мовах, які вытрымаў многія выпрабаванні і з'яўляецца нашай апошняй надзеяй. Дзяржаўнасць мовы азначае, што афіцыйныя органы бяруць пад абарону знясілены нацыянальны духоўны арганізм і дэкларуюць, што не дапусцяць знікнення беларускай мовы. Толькі ў такім кантэксце трэба чытаць і разумець гэты Закон. На працягу дзесяцігоддзяў у нас не юрыдычна, а фактычна існавала і сёння рэальна ўжываецца ***адна дзяржаўная мова — руская,*** якая манапалізавала многія галіны грамадскага і палітычнага жыцця і з'яўляецца абсалютна дамінуючай. Увядзенне Закона аб мовах, аднаўленне дзяржаўнага статуса беларускай мовы азначае не што іншае, як толькі спробу абсалютна неабходнага выраўноўвання, пэўнага парытэту ў выкарыстанні беларускай і рускай моў. Прычым я перакананы, што на тое, каб дасягнуць яго, нам спатрэбяцца дзесяцігоддзі. Рускай мове ***ніхто і нішто*** не пагражае ў бліжэйшыя 50 ці 100 гадоў. Ніхто на Беларусі не супраць, каб гэта цудоўная славянская мова жыла, зіхацела яркімі фарбамі і прыносіла карысць беларусам, палякам, рускім, украінцам, яўрэям у многіх сферах ведаў, у тым ліку і тэхнічных. Тым жа, хто збіраецца на дзяржаўную службу, прыйдзецца вывучыць і беларускую мову. Разумею, што многім проста няма ахвоты. А як жа — прыйдзецца тлуміць галаву.

Прыйдзецца, а што рабіць? Вывучыў у свой час беларускую мову Яго Святейшасць Ян Павел II. Тройчы мне давялося сустракацца з гэтай сусветна вядомай асобай, і я заўсёды буду з велізарнай цеплынёй успамінаць, з якой павагай на выдатнай беларускай мове ён гаварыў пра наш народ, пра нашу Бацькаўшчыну. Прычым апошні раз 1 снежня 1993 года ў Рыме ў час сустрэчы міністраў замежных спраў у межах НБСЕ. Успамінаю, як 52 міністры, запрошаныя ў Ватыкан, выслухалі яго прамову, а потым ён абышоў нешта падобнае на карэ, якое хуценька "склала" з міністраў пратакольная служба, падышоў да кожнага з нас, сказаў кожнаму некалькі ветлівых слоў. Да мяне звярнуўся на выдатнай беларускай мове, чым нямала ўразіў маіх калег-міністраў. У адказ, каб зрабіць яму прыемнае, я сказаў некалькі слоў на польскай мове. Раней, у 1992 годзе, у час афіцыйнага візіту дэлегацыі Рэспублікі Беларусь у Ватыкан, перамовы вяліся, як правіла, на беларускай і польскай мовах.

З задавальненнем адзначаю, што ўсё больш і больш праваслаўных і каталіцкіх святароў пераходзяць на беларускую мову. Добры прыклад паказаў усім Яго Высокапраасвяшчэнства Уладыка Філарэт у сваім звароце да праваслаўных вернікаў у сталічным саборы на Каляды. Гэты зварот прагучаў на беларускай мове.

(Заканчэнне на 2-й стар.)

Фота з архіва

❑ ***26 студзеня 1990 года. Пётр Краўчанка выступае на пасяджэнні Вярхоўнага Савета ў час абмеркавання Закона аб мовах.***

 НАРОДНАЯ ГАЗЕТА

Сапраўдная любоў да сваёй краіны немагчыма без любові да сваёй мовы

(Заканчэнне. Пачатак на 1-й стар.)

Ці іншы, не менш цікавы прыклад. Люты 1992 года. Візіт у Фінляндыю. Пасля афіцыйнай часткі ўзнікла жаданне наведаць вядомага на ўсю Скандынавію мастака Алеся Ахала-Вало (так ён сябе называе!), які ў 20-я гады жыў і працаваў у Віцебску і Мінску. Перад сустрэчай не магу стрымаць хваляванне! І вось ён, мастак, перада мною. Цвёрда, як малады, ціснe руку, і як цвікамі, "распінае" мяне чысцюткай беларускай мовай без аніякага акцэнту! Значыць, так моцна, навекі запала ў яго сэрца наша Бацькаўшчына, што нават 60 год адсутнасці на Беларусі не "зруйнавалі" мову, якой авалодаў у маладосці. Прычым перад развітаннем без усякай падрыхтоўкі напісаў Зварот да беларускага народа — вельмі цёплае прывітанне сябру маладосці — Заіру Ісакавічу Азгуру.

А як жа іншыя, як асабістым подзвігам, можна назваць тое, што зрабіў вядомы еўрапейскі юрыст Гай Пікарда. Кінуць у вельмі сталым узросце — недзе за 50 — прэстыжную працу, якая давала добры прыбытак, каб заняцца... беларускай народнай музыкай, беларускім меласам. А дзеля гэтага прыйшлося самастойна авалодаць беларускай мовай, прычым дасканала. Сёння Гай Пікарда — адзін з самых адукаваных людзей у Еўропе, адзін з лепшых знаўцаў нашай гісторыі, культуры і музыкі.

Ёсць такія прыклады і ў Расіі, Польшчы, Аўстрыі, Швейцарыі, Англіі, Балгарыі, Чэхіі і іншых краінах. У той жа Чэхіі, напрыклад, дзякуючы намаганням прафесара В.Жыдліцкага створана нават філія ТБМ. У свеце ёсць сотні людзей, не беларусаў, не рускіх, не славян, якія цікавяцца і шчыра вывучаюць нашу самабытную і мілагучную мову. Дык у чым складанасць авалодання мовай для тых, хто нарадзіўся на гэтай зямельцы, хто прыехаў сюды і хто вырас пад небам нашай агульнай і такой традыцыйна талерантнай Бацькаўшчыны? Мы вельмі паважаем усіх вас, нашы дарагія суайчыннікі — прадстаўнікі іншых братніх народаў, але паважайце і вы нас, нашу мову і культуру, якая заўсёды адкрыта да ўзаемных ўплываў.

Давайце вучыцца шанаваць сваю мову так, як гэта робяць, напрыклад, армяне. У свой час мне пасчасціла наведаць Эчміадзін, духоўную сталіцу армян. Каталікос Вазген II, які прымаў мяне ў канцы сустрэчы, нечакана запрасіў у адзін з пакояў і я... проста анямеў. У прыгожай нішы зіхацелі, пераліваліся сонечным святлом залатыя літары старажытнага армянскага алфавіта, створанага яшчэ ў V стагоддзі н.э. Адлітыя з чысцюткага золата лепшымі майстрамі-ювелірамі гэтай краіны, яны сведчаць пра неўміручасць нацыянальнага духу, пра святое стаўленне да духоўных вытокаў, якое ў рэшце рэшт выклікала да жыцця такую унікальную з'яву, як кнігасховішча Матэнадаран, аднаго з лепшых у свеце. На залатыя літары было нясцерпна балюча глядзець, і я прыплюшчыў вочы. Прыплюшчыў, каб убачыць перад сабой іншае золата, золата вершаванага радка нашай выдатнай паэткі Наталлі Арсенневай:

...Наша мова — выкутая з золата —
Не іржавее, блішчыць, зіхаціць.
Гэта мова паэтаў і волатаў,
Скарб, які трымаў нас пры жыцці,
Каб не мова, даўно б мы растаялі,
Расплыліся б імглой між чужых, —
Збеглі ў вырай гусінаю стаяю...
Але з мовай — і мы будзем жыць.
Будзем жыць!
Днямі яснымі, новымі
Пойдзем, пойдзем с табой угару,
Наша жытная і васільковая,
Несмяротная Беларусь!

Беларусы ў эміграцыі, нягледзячы на ўсе жыццёвыя трагедыі і складанасці, захавалі ў чысціні матчын дар — нашу мову. Не магу не ўспомніць і адзін выпадак, звязаны з I з'ездам беларусаў свету. Уразіла, запала ў сэрца выступленне Раісы Жук-Грышкевіч. "А што ж мы хочам? Ці многа мы хочам? Толькі адно — захаваць нашу родную мову". Злавіў сябе на думцы, што не, не выступленне гэта, гэта плач. Так галосяць на вёсцы жанчыны, калі развітваюцца з кімсьці вельмі блізкім і дарагім...

Так што, як бачым, без Закона не абысціся. Давайце яшчэ раз уважліва праналізуем яго, удумаемся ў тое, наколькі карэктна і нязменна ён фармулюе асноўныя артыкулы, мэты нацыянальнага Адраджэння. Большасць артыкулаў уводзіцца ў дзеянне паступова: на працягу 3 гадоў — артыкулы пра мову дакументаў, мову ў сферы паслуг, масавай інфармацыі, 3—5 — мова з'ездаў, канферэнцый, актаў органаў дзяржаўнай улады, 5 — мова справаводства і сферы абслугоўвання, 10 гадоў — мова судовага справаводства і г.д. Няўжэ ўбачыць, што з вышэйзгаданага, на вялікі жаль, многае не выконваецца. На мой погляд, справа не ў тым, каб падштурхнуць гэты працэс, больш актыўна ўкараняць сілавыя рычагі. Лічу, што гэта б было велізарнай, недаравальнай памылкай. Галоўнае — сфарміраваць у большасці нацыі ўяўленне аб ***няўхільнасці, аб'ектыўнай непазбежнасці*** гэтага працэсу для падрастаючага пакалення, аб яго ***абсалютнай незваротнасці.*** Нас не цікавіць, на якой мове старэйшае пакаленне размаўляе ў прыватным жыцці, нас цікавяць моладзь, дзеці, іх моўна-культурная адукаванасць і падрыхтаванасць да жыцця. Лёс нацыянальнага Адраджэння вырашаецца і будзе вырашацца перш за ўсё ***навучальнымі ўстановамі*** усіх тыпаў, і толькі дзякуючы ім можна разлічваць на поспех. Зразумела, павінны быць створаны ўсе ўмовы для авалодання рускай, польскай, украінскай, яўрэйскай, татарскай, літоўскай, латышскай мовамі для тых, хто лічыць адну з іх роднай.

Аналізуючы Закон, мне, аднаму з яго аўтараў, успамінаецца многае. Як летам 1989 года бюро Мінскага гаркама было першай партыйнай інстанцыяй, якая звярнулася да Вярхоўнага Савета БССР з прапановай ***адрадзіць*** (а не ўвесці) дзяржаўны статус беларускай мовы. Успамінаецца, як на гэтым пасяджэнні ў прысутнасці вялікай групы нашай творчай і навуковай інтэлігенцыі рэктар тагачаснай Беларускай кансерваторыі Міхась Казінец і рэктар Беларускага тэатральна-мастацкага інстытута Васіль Шаранговіч першымі ўнеслі прапанову аб дзяржаўным статусе мовы, якую аднадушна падтрымалі члены бюро. Успамінаю, якой негатыўнай была рэакцыя тагачаснага ЦК КПБ. Не забыць сумесную стваральную працу ў складзе рабочай групы па распрацоўцы Закона, дзе галоўную ролю адыгралі Ніл Гілевіч, Барыс Сачанка, Міхась Яўневіч, Аляксандр Абрамовіч, Вячаслаў Рагойша, Міхась Дзямчук, Мікалай Бірыла, Пётр Садоўскі, Аляксандр Падлужны, Юрый Смірноў, Яўген Вайтовіч... Успамінаю, як няпроста ішло абмеркаванне на сесіі праекта Закона і тое хваляванне, з якім я, не дэпутат Вярхоўнага Савета, выступаў у яго абарону. Назаўсёды запомню і тую велізарную падтрымку, якую атрымала група распрацоўшчыкаў Закона. У яе адрас паступілі лісты, тэлеграмы, звароты, падпісаныя або ўхваленыя больш як 20 тысячамі чалавек. Успамінаю і пікеты супраць прыняцця Закона аб мовах у скверы Я.Купалы, які наша рамантычная моладзь лічыла недастаткова радыкальным.

Жыццё пацвердзіла — Закон жыве і працуе, і з часам яго прыняцця, з яго зместам і тэмпамі рэалізацыі мы, здаецца, не памыліліся. Магу сказаць, што эксперты Савета Еўропы і іншых міжнародных арганізацый, аналізуючы змест Закона, адзначылі яго талерантны, карэктны падыход да пашырэння сферы ўжывання беларускай мовы. Дастаткова параўнаць яго з заканадаўствам па дадзенай праблеме, якое прынята ў Латвіі і Эстоніі, каб пераканацца ў гэтым.

Увогуле трэба адзначыць, што моўная сітуацыя на Беларусі настолькі складаная, што, па сутнасці, не мае аналагу ў Еўропе, не падпадае пад паняцце "тыповая сітуацыя". Нідзе ў Еўропе мова карэннага насельніцтва не знаходзілася ў такім занядбанні, ганебным стане, у такім крызісным становішчы. Гаворачы пра неабходнасць дзяржаўнага двухмоўя, даволі часта спасылаюцца на прыклад Швейцарыі. Гэта — некарэктнае параўнанне. Беларусь — унітарная дзяржава. Швейцарская Рэспубліка як канфедэрацыя гістарычна фарміравалася на працягу стагоддзяў з трох самастойных частак — нямецкай, французскай і італьянскай з удзелам старажытнага рэта-раманскага субстрату. Па сутнасці, прадстаўнікі трох вялікіх еўрапейскіх нацый з удзелам невялікага старажытнага моўнага этнасу сфарміравалі новую дзяржаву, дзе існуюць дзяржаўныя чатыры розныя мовы. Але ні адна з іх не дамінуе (як у нас). Галоўнае адрозненне ў тым, што тры першыя вышэйзгаданыя мовы існуюць у якасці дзяржаўных у суседніх краінах, якія вельмі клапоцяцца пра іх лёс.

Вельмі складаная моўная сітуацыя (чымсьці падобная да нас) у Ірландыі, дзе англійская мова займае выключнае становішча. Гэта прымушае ўрад краіны ісці на прыняцце сістэмы захадаў спецыяльнай падтрымкі па захаванню ірландскай мовы. Дзяржава ставарае ўмовы для яе папулярызацыі сярод моладзі, юрыдычныя механізмы яе абароны.

Дастаткова сур'ёзны падыход да дзяржаўнага рэгулявання моўнай сферы ў Іспаніі. Не выпадкова таму ў Канстытуцыі Іспаніі 1978 года ў арт. 3 гаворыцца: "Іспанская (кастыльская) мова з'яўляецца афіцыйнай дзяржаўнай мовай. Усе іспанцы павінны ведаць яе і маюць права ёю карыстацца".

Абсалютна такі ж падыход сфармуляваны і ў Канстытуцыі Індыі 1950 года і ў канстытуцыях цэлага шэрагу іншых дзяржаў. Калі мы рыхтавалі Закон аб мовах, то, зразумела, не маглі не ўлічваць, што тэрмін "дзяржаўная мова" шырока выкарыстоўваўся на працягу дзесяцігоддзяў у канстытуцыях і ў практыцы нацыянальна-дзяржаўнага будаўніцтва Азербайджанскай, Армянскай і Грузінскай ССР. Гэта быў дастаткова станоўчы і павучальны вопыт, які дазволіў народам гэтых краін не проста захаваць мову, але нават і развіваць яе.

Ствараючы Закон, добра разумелі, што сёння мы — у апошняй мяжы. Пераступім яе, і знікнем як народ, як унікальная, непаўторная сукупнасць старажытнага славянскага этнасу. Нідзе больш у свеце няма магчымасці самазахавання беларускай адметнасці, нацыянальнай мовы. Прыняцце спачатку Закона аб мовах, а потым наданне беларускай мове статуса дзяржаўнай на канстытуцыйным узроўні (арт. 17 Канстытуцыі Рэспублікі Беларусь) — меры, накіраваныя на недапушчэнне знікнення, смерці беларускай мовы. Па вялікім рахунку, выкарыстоўванне беларускай мовы ў органах дзяржаўнай улады і кіравання, адпаведнымі службовымі асобамі пры рэалізацыі імі сваіх службовых функцый можа сведчыць аб іх ***лаяльнасці*** да беларускай дзяржаўнасці. Асаблівая адказнасць ускладаецца на першых асоб дзяржавы, прыклад якіх для сваіх падначаленых мае выключнае значэнне. Недарма гаворыцца: "Будзе размаўляць кіраўніцтва, будзе размаўляць і народ". Тое, што А.Г.Лукашэнка цураецца беларускай мовы, не можа быць прызнана нармальнай з'явай. Уявіце сабе, што прэм'ер-міністр Іспаніі размаўляе са сваім народам на партугальскай мове, а Франсуа Мітэран — на італьянскай. Пераканаўча, што такая скандальная сітуацыя вырашылася б у любой краіне вельмі хутка на карысць народа — носьбіта мовы. Не выпадкова ў Францыі, краіне з выдатнай па ўзроўню распрацаванасці моваю, існуе Нацыянальная камісія па яе захаванні і абароне. Французы ўжо не першы год б'юць трывогу ў сувязі з засмечваннем мовы запазычаннямі з іншых моў, і асабліва з англійскай. Здавалася б, ёсць вялікая мова! Магутная, вядомая ва ўсім свеце літаратура і культура. І тым не менш Нацыянальная асамблея і сенат Францыі, улічваючы рашэнне Канстытуцыйнага савета N 94-345 ад 29 ліпеня 1994 года, прынялі Закон аб абароне французскай мовы, які зацвердзіў прэзідэнт Францыі. Хачу звярнуць увагу паважанага чытача на наступныя артыкулы. Давайце ўдумаемся ў іх. Артыкул 1: "Мова рэспублікі згодна з Канстытуцыяй Францыі — французская мова — асноватворны элемент асобы і багацце Францыі. Яна з'яўляецца мовай адукацыі, працы, гандлю, камунальнага абслугоўвання". Артыкул 3: "Любы надпіс, расклееная ці зробленая публічным чынам аб'ява ў месцах грамадскага карыстання ці грамадскім транспарце... павінны быць сфармуляваны на французскай мове". Артыкул 5: "...Любыя пагадненні павінны быць складзены на французскай мове. Яны не могуць змяшчаць у сабе ні выразаў ні тэрмінаў замежнага паходжання, калі існуе французскі выраз ці тэрмін з аналагічным зместам". Артыкул 20-1: "Выкарыстанне французскай мовы абавязковае ў тэлевізійных перадачах, рэкламе, незалежна ад спосабу іх перадачы і распаўсюджвання, за выключэннем твораў кінематаграфіі і аўдыёвізуальных твораў, перадаваемых у арыгінальнай версіі".

А ў нас? Я не паверыў вачам, калі прачытаў тое, што было сказана 1 снежня мінулага года А.Г.Лукашэнкам у Гомелі на сесіі гарсавета: "Людзі, якія размаўляюць на беларускай мове, не могуць рабіць нічога, як толькі размаўляць на беларускай мове. Таму што па-беларуску нельга выказаць нешта вялікае. Беларуская мова — бедная мова. У свеце існуе толькі дзве вялікія мовы — гэта руская і англійская". Якая абраза тых, хто жыве сёння! Якая абраза ўсяго нашага народа — носьбіта мовы, які на працягу стагоддзяў сеяў, будаваў, бараніў Бацькаўшчыну, ствараў выдатныя ўзоры мастацкіх твораў, навуковыя вынаходствы, гадаваў дзяцей і іншай мовы не ведаў, акрамя беларускай. А як быць з нашай сённяшняй вёскай, якая, нягледзячы на ўсё, захоўвае беларускасць? Што, і яна нічога не ўмее, у тым ліку працаваць? Нямецкі пісьменнік Г.Лаўбэ, сябра Г.Гейне, аднойчы трапна сказаў: "Нападаць на мову народа — гэта значыць нападаць на яго сэрца".

У гэтай сувязі хачу напомніць А.Г.Лукашэнку, што ён далёка не першы, хто пачынаў барацьбу з беларускай мовай. Гэта мы, як гаворыцца, праходзілі ўжо ў нашай шматпакутнай гісторыі. Паслухайце, якія знаёмыя матывы. "Іх мова з'яўляецца настолькі цяжкай і нераспрацаванай, што яна не можа быць мовай школы і органаў кіравання". Хто б вы думалі сфармуляваў такі бліскучы перл? Юзэф Пілсудскі, 18 жніўня 1926 года, у афіцыйным выступленні на пасяджэнні польскага ўрада. Праўда, зусім іншае гаварыў Ю.Пілсудскі ў 1920 годзе ў Мінску, выступаючы перад беларускай інтэлігенцыяй. Нарадзіўшыся на Віленшчыне, добра ведаючы традыцыі і звычкі Беларусі і Літвы, ён абяцаў у той прамове, якой пэўная частка нацыянальных дзеячаў паверыла, і нацыянальна-культурную аўтаномію, і адраджэнне мовы, і многае іншае. Так было ў нашай гісторыі: тыя, хто ў пераломныя часы спрабаваў знайсці падтрымку ў нашага народа, псіхалагічна абаперціся на яго, чамусьці адрасу ўспаміналі, што ёсць, жыве беларуская мова... сцвярджаў Алесь Чарвякоў у адным з сваіх выступленняў), у 1812 годзе і Напалеон I, і рускі ўрад не лічылі чамусьці для сябе ганебным звяртацца да нашага народа ў сваіх заявах і афіцыйных закліках на беларускай мове.

Але былі, ёсць і будуць іншыя, не менш вядомыя людзі, якія заўсёды ставіліся і ставяцца да нашай мовы. Вялікі польскі і славянскі паэт, наш знакаміты зямляк Адам Міцкевіч, якому ў свеце пастаўлена больш за 40 помнікаў, не выпадкова быў у захапленні ад беларускай мовы, мовы свайго дзяцінства, і лічыў яе "самай гарманічнай з усіх славянскіх моў, найменш зменнай". Уважліва паслухаем паэта: "На беларускай мове гавораць каля 10 мільёнаў чалавек; гэта самая багатая і самая чыстая гаворка, яна ўзнікла даўно і цудоўна распрацавана. У перыяд незалежнасці Літвы вялікія князі карысталіся ёю ў сваёй дыпламатычнай перапісцы". Ёсць звесткі, што ў 40-я гады 19-га стагоддзя ў Францыі, выкладаючы ў Калеж дэ Франс курс славянскага мовазнаўства, ён чытаў лекцыі і аб беларускай мове. Некаторыя літаратуразнаўцы лічаць, што асобныя вершы, у тым ліку і санеты, былі напісаны А.Міцкевічам на беларускай мове. На вялікі жаль, яны не захаваліся.

А як сёння не ўспомніць нашых сяброў — рускіх прафесараў у Мінску, Віцебску, Горках, якія ў 20-я гады за лічаныя месяцы, закладваючы падмурак многіх нацыянальных навуковых школ, пераходзілі на беларускую мову выкладання самых складаных тэхнічных і сельскагаспадарчых дысцыплін. Добра знаёмы і з патрыятычным падыходам дзесяткаў дактароў і кандыдатаў навук з Тэхналагічнага ўніверсітэта, рускіх па нацыянальнасці, якія абсалютна свядома зрабілі выбар на карысць беларускай мовы. Давайце ўславім сёння гэтых і многіх іншых людзей, сапраўдных інтэлігентаў. Перакананы, што галоўная рыса інтэлігентнасці — гэта разуменне болю іншага чалавека, іншага народа, спачуванне і падтрымка яго.

Закончыць свой артыкул хачу на мажорнай, усхваляванай ноце. Зусім нядаўна, у снежні мінулага года, на чыгуначным вакзале горада Маладзечна быў проста расчулены адным выпадкам. Побач са мной сядзелі двое: маці сярэдніх гадоў і маленькая дзяўчынка — Тамарка (так яна сябе называла). На маіх вачах адбыўся цуд: дзевяцігадовая дзяўчынка вучыла маці, ці хутчэй прымушала яе, успамінаць словы, прымушала ўспамінаць родную мову. Яна гуляла ў словы, называла іх па-беларуску, задавала маці пытанне і хуценька сама адказвала. Прычым рабіла гэта нараспеў, прыгожа, вельмі-вельмі натуральна, з велізарным задавальненнем. У дзяўчынкі блішчэлі вочкі, яна часамі залівалася серабрыстым смехам (так могуць смеяцца толькі дзеці) і, крышку пакалыхваючыся, гаварыла нараспеў: вавёрка, панчошкі, столь. "Мама! Як гэта будзе на рускай мове?" І, не чакаючы адказу, перакладала іх на рускую мову. Маці крышку сердавала, але, здаецца, не вельмі. Я сядзеў побач, затаіўшы дыханне. Праз хвілін 15—20 гэтага ўрока яны хуценька падхапіліся і пайшлі на цягнік, які, як я зразумеў, адпраўляўся на Ліду.

Праводзячы іх вачыма, я сказаў пра сябе: "Добрага шляху, дарагая Тамарка! Добрай дарогі, нашы дзеткі! Не, не загіне наша мова, калі ласкава, пяшчотна Маці-Радзіма, Маці-Беларусь узгадуе іх".

ФОТОВЗГЛЯД

Эх, нелегко... Прорвемся?

Надежда СИВЧУК,
Мария ЖИЛИНСКАЯ (фото)

Животноводческий комплекс совхоза "Беличи" Слуцкого района в недавнем прошлом насчитывал 7 тыс. голов. Комплекс строили по особому проекту, учитывая соседство сахарного завода. Планировалось проложить трубопровод, по которому в хозяйство поступал бы жом сахарной свеклы... Золотое время, когда ежемесячно 750 голов скота сдавались государству, а себестоимость мяса в хозяйстве была в 3 раза ниже, чем у соседей. Совхоз строил коттеджи, детские сады, Дом культуры.

...Сегодня хозяйству трудно. Огромный откормочный комплекс заполнен лишь наполовину. Пустующие корпуса перестраиваются для других целей. А зерновых стали засевать больше: с 300 га посевные площади увеличились до 1 тыс. га. Как обеспечить жилые дома колхозников теплом, светом, как помочь пенсионерам, детским учреждениям хозяйства — обо всем этом болит голова у руководителя хозяйства Александра Васильевича Синило.

Но как бы ни было трудно, коттеджи для колхозников строятся и ныне.

Председатель заверил, что хозяйственники готовы и могут снабжать город мясом, молоком, крупами. Но государственные закупочные цены... ставят на колени сельчан — настолько они низки, не отражают материальных затрат. Вот бы свои магазины в городе...

❑ ***Эх, не так просто управиться даже с молоденьким бычком;***

❑ ***Руководитель колхоза "Беличи" Александр Васильевич Синило.***

Новости

"Логос" и кодекс

Если даже Остап Бендер чтил Уголовный кодекс и гордился этим, современным предпринимателям делать это, как говорится, и Бог велел.

Помочь представителям бизнеса юридическими услугами — от информации до участия в судах — призван коммерческий правовой центр "Логос", организованный в Витебске. Кроме юридического обслуживания, устав центра предусматривает аудиторскую детективную и охранную деятельность.

Сергей СЕРГЕЕВ.

Часы — для победителей

Первую партию наручных электронных часов с символикой, посвященной 50-летию Победы в Великой Отечественной войне, отправило в Россию пинское предприятие "Камертон".

Заказ на завод поступил от российского правительства, а образцы изделия были разработаны в конструкторском бюро "Камертона" — и вот 10 тысяч часов готовы.

Хоть и недорогой подарок по цене, зато памятный. Правда, пинчане огорчены, что о подобном заказе пока не подумало белорусское правительство.

Валентина ГОРСКАЯ.

"Дубликат бесценного груза" имеет цену

Свыше 400 жителей Рогачевского района заявили в прошлом году об утере своих паспортов.

"На самом деле многие из них не такие уж разини", — резюмируют в местной милиции. По сведениям из того же источника, паспорта в большинстве случаев продают. Вырученные же суммы значительны, в то время как штраф за утерю документа по-прежнему всего-то 5 рублей.

Олег СМОЛЯКОВ.

Одни учатся, другие переучиваются

Могилевская служба занятости сообщила, что сегодня на одно вакантное рабочее место претендуют четыре кандидата.

Речь идет о плотниках, кровельщиках-жестянщиках, слесарях-сантехниках и швеях. Еще труднее придется продавцам, воспитателям, товароведам, инженерам-механикам и технологам, библиотекарям и сантехникам-строителям: их специальности не востребованы на рынке труда. Видимо, придется переучиваться.

Ежемесячно на предприятиях и в организациях Могилева недоставало в среднем 816 работников (данные за минувший год): прорабов, каменщиков, токарей, мастеров, швей, столяров и других.

Александр АЛЕКСАНДРОВИЧ.

Факты

Товарооборот падает и... стабилизируется

В ходе выполнения мероприятий, предусмотренных Программой неотложных мер по выходу экономики Республики Беларусь из кризиса, в стране достигнуто некоторое улучшение положения на потребительском рынке.

В частности, замедлились темпы спада розничного товарооборота. По данным Министерства торговли, за январь—декабрь 1994 года розничный товарооборот по официально учтенным предприятиям в сопоставимых ценах снизился на 22% при 29% за январь—сентябрь 1994 года. По оценкам специалистов, в общем объеме товарооборота увеличилась доля предприятий негосударственной формы собственности: за январь—декабрь 1994 года их удельный вес превысил 39% против 37,5% за 9 месяцев истекшего года. В ноябре—декабре 1994 года достигнуто замедление спада продажи отдельных продовольственных товаров.

Сергей РАСОЛЬКО.

РЕПОРТЕР УЗНАЛ

Белорусские водители осваивают перевозку опасных грузов

В соответствии с Европейским соглашением о международной транспортной перевозке опасных грузов с начала этого года международные перевозчики Беларуси обязаны транспортировать эту категорию грузов по всем международным нормам.

В конце этого месяца ожидается приезд в Минск группы немецких специалистов из фирмы "Декра", которые проведут занятия с минскими и брестскими водителями-международниками, а также с преподавателями автоучебных центров. Кстати, статус методического центра по специальной подготовке водителей, занятых на перевозке опасных грузов, недавно присвоен минскому Центральному автоучебному комбинату.

Татьяна ЛУЦЕВИЧ.

Главное — скорость!

С 1 февраля на Минском главпочтамте вводится новая услуга для населения, предприятий и организаций.

Как стало известно агентству РИД, почтовое отправление весом до 8 кг можно будет отправлять скорой почтой. В любую точку Республики Беларусь посылка будет идти 24 часа.

А вагоны при чем, вандалы?

Акты вандализма, совершаемые в пригородных поездах на направлениях Молодечно—Крулевщизна—Полоцк, Крулевщизна—Воропаево, Молодечно—Гудогай, Молодечно—Лида, стали настоящим бедствием для Белорусской железной дороги.

Железнодорожники не успевают производить ремонт пассажирских вагонов, внутреннее оборудование которых разбирается подростками буквально по винтикам при помощи молотков и отверток. "Дела" в этом направлении у них продвигаются столь успешно, что, по мнению работников дороги, в скором времени не останется ни одного целого вагона.

Железнодорожники обращаются к властям вышеназванных городов с просьбой помочь пресечь небывалые по размаху акты вандализма.

Игорь ПЕТРОВСКИЙ, пресс-центр Белорусской железной дороги.

Белорусам в Сибири "потеплело"

Управа объединения белорусов мира "Бацькаўшчына" приняла в свои ряды Общество белорусов Сибири.

Оно объединяет наших соотечественников из семи городов этого российского региона. В ближайшее время представители руководства "Бацькаўшчыны" планируют посетить "новобранцев", чтобы ближе познакомиться с деятельностью и проблемами белорусов Сибири, договориться с ними об определенной координации и выяснить, чем Родина может помочь им.

Сергей ЛИТВИН.

Въездные визы и разрешения на работу в Польше

Паспорта и въездные визы должны иметь все иностранцы, за исключением граждан тех стран, с которыми Польша подписала соглашения об отмене визовой обязанности, если срок пребывания в пределах от 30 до 90 дней. Такие соглашения подписаны с Андоррой, Аргентиной, Австрией, Бельгией, Болгарией, Хорватией, б.Чехо-Словакией, Кипром, Данией, Эквадором, Эстонией, Гонконгом (14 дней), Голландией, Исландией, Ирландией, Югославией, Коста-Рикой, Кубой, Лихтенштейном, Литвой, Люксембургом, Латвией, Мальтой, Монако, Монголией, Норвегией, Германией, Румынией, Сан-Марино, Словенией, Швейцарией, Швецией, США (по отношению к гражданам США), Уругваем, Венгрией, Великобританией, Италией, б.СССР (применяется по отношению к гражданам стран Содружества Независимых Государств до подписания новых соглашений).

Стандартная виза стоит 18—28 долларов США и действительна 6 месяцев со дня выдачи. Виза, дающая право многократного перехода границы, действительна от 1 года до 2 лет и стоит 90—120 долларов.

Приезжающие в Польшу обязаны прописаться в течение 48 часов с момента перехода границы, а если они остановились в приграничной зоне — 24 часов. Прописка оформляется гостиницами, бюро сдачи комнат и домоуправлениями.

Иностранцы, пребывающие в Польше более 90 дней, обязаны получить карточку пребывания и отметиться в ближайшем воеводском управлении. Это относится также к лицам, исполняющим должности экспертов и высокого ранга руководителей, которые пребывают в Польше более 2 лет. Чтобы получить визу со сроком действия более 90 дней, иностранец должен предъявить в воеводском управлении трудовое соглашение с фирмой, в которой он работает. Получив разрешение на работу в Польше, он может ввезти все свои личные вещи и автомобиль, которого, однако, ему нельзя продать в течение 3 лет.

НАРОДНАЯ ГАЗЕТА

ЭКАНАМІЧНЫЯ НАВІНЫ

З бюджэтам яшчэ будуць разбірацца...

15 лютага зноў вярнуцца да праблемы бюджэту маюць намер члены Кабінета Міністраў. Будуць сфармуляваны прапановы, якія датычацца дадатковых сацыяльных датацый, а таксама ўвядзення транзітных падаткаў і збораў.

Як вядома, пытанне аб спагнанні транзітных збораў было ўключана ў прапанаваны парламенту праект альтэрнатыўнага бюджэту, падрыхтаваны Беларускай сацыял-дэмакратычнай грамадой. Цяпер ва ўрадзе прапрацоўваюць і ўдакладняюць гэты дакумент. Прадугледжваецца, што на сесію 15 лютага Кабінет Міністраў вынесе пытанне аб пераліку краін, з якіх будуць спаганяцца транзітныя падаткі і зборы з грамадзян.

Пра даўгі надзённыя і будучыя...

За кошт бюджэтных крыніц дзяржава павінна выплаціць у бягучым годзе 100 мільёнаў долараў асноўнага доўгу і 60 мільёнаў працэнтаў па крэдытах. Такія лічбы абнародаваў на прэс-канферэнцыі прэм'ер-міністр Міхаіл Чыгір.

На сённяшні дзень рэспубліка не заплаціла Расіі за газ больш як 400 мільёнаў долараў ЗША. "Калі мы зможам атрымаць фінансавую падтрымку МВФ, то гэтыя грошы часткова пойдуць на пагашэнне доўгу за газ, — паведаміў Міхаіл Чыгір. — На пагашэнне астатняй сумы доўгу будзем прасіць адтэрміноўку да 2000 года".

Адносна знешняга доўгу рэспублікі і міжнароднай практыкі крэдытнай бяспекі кіраўнік Кабінета Міністраў паведаміў, што Беларусь, з улікам крэдытнай падтрымкі, якую яна разлічвае атрымаць сёлета, пакуль што ўкладваецца ў прынятыя нарматывы. "Знешні доўг рэспублікі, калі не лічыць запазычанасці па энерганосьбітах, на сёння складае 1 мільярд 900 мільёнаў долараў ЗША, — сказаў ён. — Калі ўзяць, напрыклад, Польшчу, то зусім нядаўна знешнія даўгі гэтай дзяржавы складалі каля 40 мільярдаў долараў! Таму гавараць пра тое, што Беларусь увайшла ў забароненую зону, рана".

Кацярына ВЫСОЦКАЯ,
Белінфарм.

Імёны і даты

Ён быў ваяводам, старастам, вялікім канцлерам... Але найперш — патрыётам Бацькаўшчыны

Камісія па культуры БНФ "Адраджэнне", Беларускі евангелічны рэфармацкі збор, Згуртаванне беларускай шляхты і Згуртаванне беларусаў свету "Бацькаўшчына" прынялі зварот да грамадства і ўрада краіны з нагоды таго, што сёлета спаўняецца 480 гадоў з дня нараджэння выдатнага дзяржаўнага, палітычнага і хрысціянскага дзеяча Беларусі — князя Мікалая Радзівіла Чорнага.

Ён, як адзначаецца ў звароце, займаў высокія і адказныя пасады ў нашай дзяржаве — вялікага канцлера, віленскага ваяводы, старасты берасцейскага, ковенскага, барысаўскага, адміністратара Лівоніі, праводзіў цвёрдую палітыку ўмацавання дзяржаўнага суверэнітэту, умела ажыццяўляў аграрна-эканамічныя рэформы. Дзякуючы паслядоўнай незалежніцкай пазіцыі канцлера Радзівіла наша дзяржава дасягнула найвышэйшага росквіту, а грамадскае жыццё будавалася на юрыдычных прынцыпах нацыянальнага права.

Ягоным стараннем і мецэнацкай падтрымкай на Беларусі былі створаны буйныя выдавецкія цэнтры, плённа прадоўжана асветніцкая традыцыя доктара Францішка Скарыны.

Лейтматыў звароту — абвясціць 1995 год на Беларусі годам Мікалая Радзівіла Чорнага, заклікаць беларускія дзяржаўныя і мясцовыя органы кіравання, установы культуры, навукі і адукацыі ўшанаваць памяць гэтага адданага патрыёта нашай Айчыны.

Арганізацыі, што падпісалі зварот, прапануюць шырокую праграму святкавання ўгодкаў. У ліку бліжэйшых мерапрыемстваў — навуковая канферэнцыя "Мікалай Радзівіл Чорны і яго час" (Мінск, Дом літаратара, 4 лютага), навуковыя Радзівілаўскія чытанні (Слуцк,-5 лютага), ушанаванне памяці князя і спектакль "Барбара Радзівіл" у рэспубліканскім тэатры беларускай драматургіі "Вольная сцэна" (9 лютага). Прапануецца ўвекавечыць імя гістарычнага дзеяча ў назвах шэрагу вуліц, плошчаў, устаноў.

Кастусь АЛЕКСАНДРОВІЧ.

Указ Прэзідыума Вярхоўнага Савета Рэспублікі Беларусь

Аб узнагароджанні работнікаў Лукомльскай ГРЭС Ганаровай граматай Прэзідыума Вярхоўнага Савета Рэспублікі Беларусь

За шматгадовую, добрасумленную працу, значны асабісты ўклад у развіццё энергетыкі ўзнагародзіць Ганаровай граматай Прэзідыума Вярхоўнага Савета Рэспублікі Беларусь:

ЛЕУРДУ Віктара Паўлавіча — электрагазазваршчыка.

МАКАРЭВІЧА Пятра Віктаравіча — галоўнага інжынера.

Старшыня Вярхоўнага Савета Рэспублікі Беларусь
М.ГРЫБ.

25 студзеня 1995 г., г.Мінск.
№ 3544-XII

Что за конфликтом?

Долгая дорога к дому

Пустующее "чернобыльское" жилье — слишком большое искушение для голодного общества

Василий САРЫЧЕВ,
собственный корреспондент "Народной газеты" по Брестской области

Евгения Андреевна Сивуха, мать четырех детей, педагог с большим стажем, начала свою одиссею лет десять тому назад. Завернув в целлофан свое педагогическое мастерство, она принялась предлагать его в обмен на жилье среди красивой и, главное, здоровой природы — для младшего сына. Андрюша ее страдал бронхиальной астмой, и гомельская Речица, где Евгения Андреевна двадцать лет проработала "немкой" в зооветеринарном техникуме, здоровья мальчишке не прибавила.

Сначала, вдрызг разругавшись по этому поводу с мужем, она отправилась в северные края, где на глазах чахший семилетний сынишка вдруг порозовел и стал озорничать снежками. Но, приехав через год в отпуск, поддалась уговорам вернуться в родной техникум и доработала там до Чернобыля. Потом сынишке опять стало хуже, и Евгения Андреевна отправилась в путешествие уже по белорусским деревням, ища тихий уголок с жильем и работой. Старшие дочери к тому времени уехали учиться в Ленинград, отношения с мужем вконец допортил известный репутацией Север, и свободная в решениях учительница в течение шести лет последовательно трудилась в школе Червенского и сельклубе Столбцовского районов. Но квартирантство сродни жизни на вулкане, да и у руководства она прослыла дамой с норовом, каких терпят ограниченное время.

И вот однажды, рассчитавшись с последней работой и готовя сынишку к витку новых скитаний, женщина услышала по радио о проблеме пустующего "чернобыльского" жилья. На специально выделяемые бюджетные средства в "чистых" белорусских деревнях строилось жилье для отселенцев из зараженных районов Гомельщины и Могилевщины, но по различным причинам многие дома оставались незаселенными, разворовывались и в конце концов передавались под заселение местным жителям. Радио настоятельно звало белорусских жертв Чернобыля оставлять нездоровые земли и ехать туда, где их ждали.

Прикинув и набравшись духу, Евгения Андреевна отправилась в Госкомчернобыль, где свою беду выплакала. И — не все же жизни бить — свершилось чудо или сработали другие мотивы, но ее выслушали с пониманием и сказали, что хоть Речица и не является зоной обязательного отселения, дающего право на чернобыльское удостоверение и длинный перечень льгот, как зона периодического контроля эта местность действительно вредна сыну по медицинским показаниям и с учетом ее тягот и материнских заслуг Евгения Андреевна имеет основание рассчитывать на "чернобыльскую" квартиру. Рука не поднимается обсуждать доброту. Без волокиты с подтверждающими документами. Получив рекомендательную справку с резолюцией зампредседателя Госкомчернобыля Н.Марковского, Е.Сивуха отправилась в названный ей Барановичский райисполком, имевший достаточное количество незаселенного "чернобыльского" жилья. "Считаем целесообразным выделить гр.Сивухе Е.А. дом в дер.Столовичи" — гласила значимая часть справки.

❑

Несколько слов о схеме, по которой производится отселение из зараженных районов. Гомельский (Могилевский) облисполком имеет списки подлежащих переселению семей, каждая из которых с взаимного согласия закреплена за конкретным строящимся или построенным жильем. После ввода очередного дома соответствующая семья сдает свою старую квартиру или дом и переходит в разряд переселенцев-новоселов.

Надо сказать, процесс сдачи квартиры и психологической подготовки к переезду чаще затягивается на месяцы, а многие так и не находят в себе сил оставить родные места, где к тому же платят надбавку к окладу. Отсюда и возникает невостребованное жилье, формально принадлежащее Гомельскому или Могилевскому облисполкому, но находящееся в территориальном ведении райисполкомов и сельсоветов, в нашем случае Брестской области. Со временем такие дома, как правило, передаются на баланс местных хозяйств, которые часть у государства выкупают, а часть выторговывают в качестве компенсации за использование коммуникаций.

❑

В Барановичском райисполкоме нашу учительницу встретили приветливо и с легкой руки начальника УКСа даже отвезли в Столовичи (18 километров от райцентра), где на нее, сына и учащуюся в Санкт-Петербурге дочь выдали ключи от трехкомнатной квартиры на первом этаже двухквартирного коттеджа. Всего таких коттеджей, процентов на семьдесят тогда пустовавших, в деревне построено десять, с типовыми трехкомнатными первыми этажами и четырехкомнатными вторыми. Была пятница, и по поводу дооформления Сивухе сказали приехать в УКС в понедельник.

На ее беду именно в понедельник вышла из отпуска главный инженер УКСа Тамара Мацковская, ведавшая заселением построенного в районе "чернобыльского" жилья. Увидев рекомендательную справку Госкомчернобыля, не подкрепленную чернобыльским удостоверением, она пришла в раздраженное недоумение. Евгения Сивуха не смолчала, и пошло-поехало...

По букве инструкции Т.Мацковская была права, одной справки Госкомчернобыля для выделения квартиры, действительно, было маловато. Не удовлетворилась главный инженер и согласительной резолюцией начальника управления Гомельского облисполкома, заказчика и хозяина жилья, — она требовала чернобыльского удостоверения и полного набора документов. А неделю спустя пустующие дома были переданы колхозу "Новый путь", и рядом с Т.Мацковской столь же непримиримо встал грудью бывший предисполкома, а в тот момент председатель колхоза Валерий Раинчик (кстати, в результате формирования "вертикали" вновь возглавивший Барановичский райисполком).

И началась война.

Не стану погружать читателя в бумажную рутину этой тяжбы, она запутанна и утомительна. У Сивухи требовали различные справки, некоторые она оскорбительно быстро предоставляла, райисполком слал запросы, перепроверял, торжествующе находил какую-то закавыку... На Сивуху завели особую папку, которая быстро пополнялась: при трехкомнатной квартире в Речице не оформлен развод с мужем, подозрительно утеряны два паспорта, сомнительная справка Речицкого исполкома, подложная институтская справка дочери... Госкомчернобыль стоял на своем, продолжая поддержку Сивухи и требовательно прозванивая райисполкомовские телефоны. Сивуха тем временем держала в спорной квартире круговую оборону. Тянулось это полтора года.

Это было тяжелое время. Без прописки учительница не могла устроиться на работу и получать на сына пособие. И в доме жила, как в осажденной крепости: ей отключали свет, перекрывали газ, врезали в дверь другой замок, пробовали вывезти на колхозный склад газовую плиту. Колхозный председатель приводил участкового, обещая "вышвырнуть" строптивцев на улицу. На квартиру даже выписывался ордер семье других переселенцев. Оставив на улице жену, детей и любопытствующую администрацию, глава семейства, бывший сотрудник угрозыска, яростно штурмовал "выделенное ему жилье", но упорную женщину не осилил. Показав кукиш и напомнив об ответственности, учительница заперлась изнутри. Кончилось тем, что к вечеру плакавших на вещах переселенцев определили в... нашедшуюся четырехкомнатную квартиру.

Поняв, что голой силой квартиру не взять, колхоз решил действовать через суд. Длилось это месяцы, но после пяти судебных разбирательств Евгения Сивуха процесс все же выиграла и получила решение о безоговорочной выдаче ей ордера.

❑

Вот, собственно, и вся история. Перечитал сейчас написанное и не обрадовался: кажется, получилась миллион первая статья о бюрократическом бездушии. Или о хитрых наших инструкциях, в зависимости от трактовки допускающих две, три и более правд. Или, на худой конец, о еще одной возможности с пользой обогреться чернобыльским теплом. Замечу, был бы слишком упрощенным вывод о "добрых людях в Госкомчернобыле" и "злых барановичских клерках" — расклад здесь в сто крат запутанней, и не газете с этим клубком разбираться.

А главный пафос, который искал в этой истории автор для себя, был совсем в другом. Он оказался... в зубах и локтях как наиболее значимых ценностях человеческого организма. Ибо в житейские блага в нашем обществе приходится вгрызаться и вырывать их с любыми моральными издержками.

Далеко не у всех граждан есть выдержка и напор учительницы Евгении Андреевны Сивухи, не на всех хватит и госкомчернобыльской доброты. А значит, у большинства, не успевшего устроить свой быт при том бездушно-тоталитарном социализме, уже нет шансов на сносную жизнь.

И несколько строк "между прочим". По свидетельству зампредседателя Госкомчернобыля Н.Марковского, наудачу заворачивавшие в Столовичи переселенцы получали категоричный отворот: жилья нет! Но, пропустовав больше года, шесть из двадцати "чернобыльских" коттеджных квартир достались работникам колхоза, в числе которых главный инженер В.Шелесный, главный бухгалтер Я.Давыдюк и главный экономист В.Волков — по четырехкомнатной общей площадью 89 квадратных метров на четверых человек.

Барановичский район.

ЗАКОН И Я

Раздел ведет доктор юридических наук, профессор Василий Федорович ЧИГИР

Был гараж — и нет гаража...

Читатель Ж. просит дать ответ на вопрос, который в последние годы стал актуальным для многих граждан, имеющих в собственности автомобили и гаражи.

Типичная ситуация. В одном ряду стенка к стенке стоят гаражи, принадлежащие гражданам на праве собственности. Один из собственников в своем гараже хранит мягкую мебель, холодильник, пылесос, продукты питания, емкости с бензином и другое имущество. В дни, когда температура низкая, гараж отапливается. В один из таких дней в гараже произошел взрыв. Рухнули перекрытия и кирпичные стены. Результат — сгорели три гаража и автомобили, которые находились в двух из них.

Вопрос: имеет ли читатель Ж., гараж и автомобиль которого сгорели, потребовать возмещения убытков собственником гаража, в котором произошел взрыв?

Ответ на этот вопрос зависит от причины взрыва в гараже, где хранилось имущество и бензин. Причину взрыва должны установить пожарные службы. Если будет установлено, что взрыв произошел вследствие нарушения правил противопожарной безопасности собственником гаража, в котором хранилось названное имущество, то в соответствии со статьей 442 Гражданского кодекса Республики Беларусь собственник гаража, виновный в случившемся, обязан возместить убытки, причиненные пожаром читателю Ж. и другому собственнику, гараж которого тоже сгорел. Причинитель вреда может быть освобожден от ответственности, если ему удастся доказать, что вред причинен не по его вине. Статья 451 Гражданского кодекса Республики Беларусь, которая предусматривает ответственность без вины, в данном случае не может быть применена.

Пастанова Вярхоўнага Савета Рэспублікі Беларусь

Аб прагнозе сацыяльна-эканамічнага развіцця Рэспублікі Беларусь на 1995 год

Вярхоўны Савет Рэспублікі Беларусь **пастанаўляе:**

1. Прыняць да ведама падрыхтаваны на аснове Праграмы неадкладных мер па выхаду эканомікі з крызісу прагноз сацыяльна-эканамічнага развіцця Рэспублікі Беларусь на 1995 год і яго важнейшыя параметры:

1995 год у працэнтах да 1994 года (у супастаўных цэнах)

валавы ўнутраны прадукт — 93—95,8

прадукцыя прамысловасці — 91—94

валавая прадукцыя сельскай гаспадаркі ва ўсіх катэгорыях гаспадарак — 102—105

вытворчасць тавараў народнага спажывання — усяго — 100,5

у тым ліку:

прадуктовых — 100

непрадуктовых — 100,3

знешнегандлёвы абарот — 110

капітальныя ўкладанні за кошт усіх крыніц фінансавання — 83,9

індэкс росту спажывецкіх цэн, разоў — 3,9

грашовыя даходы насельніцтва ў цэнах адпаведных гадоў, разоў — 3,5

удзельная вага прадукцыі прамысловых прадпрыемстваў недзяржаўных форм уласнасці ў агульным аб'ёме прамысловай прадукцыі — 30

увод у дзеянне аб'ектаў сацыяльна-культурнай сферы за кошт усіх крыніц фінансавання:

жылыя дамы, тыс. кв. метраў агульнай плошчы — 3800

агульнаадукацыйныя школы, тыс. месцаў — 15

дашкольныя ўстановы, тыс. месцаў — 4,3

бальніцы, тыс. ложкаў — 2,05

амбулаторна-паліклінічныя ўстановы, тыс. наведванняў у змену — 5,55

2. Лічыць асноўнымі задачамі на 1995 год рэалізацыю Праграмы неадкладных мер па выхаду эканомікі з крызісу, зніжэнне ўзроўню інфляцыі і на гэтай аснове ажыццяўленне інвестыцыйнай дзейнасці, запавольванне спаду вытворчасці, забеспячэнне сацыяльнай абароны насельніцтва, у першую чаргу маламаёмных грамадзян, актывізацыю па ўсіх накірунках правядзення рыначных рэформ.

3. Кабінету Міністраў Рэспублікі Беларусь зацвердзіць на 1995 год аб'ёмы паставак тавараў для рэспубліканскіх дзяржаўных патрэб, ліміты цэнтралізаваных капітальных укладанняў і іншых рэсурсаў і ў месячны тэрмін давесці іх да міністэрстваў, ведамстваў, выканаўчых камітэтаў абласных і Мінскага гарадскога Саветаў дэпутатаў, аб'яднанняў, прадпрыемстваў і арганізацый.

4. Даручыць Кабінету Міністраў Рэспублікі Беларусь разгледзець заўвагі і прапановы пастаянных камісій Вярхоўнага Савета Рэспублікі Беларусь, дэпутатаў Вярхоўнага Савета Рэспублікі Беларусь, выказаныя пры разглядзе прагнозу сацыяльна-эканамічнага развіцця Рэспублікі Беларусь на 1995 год, і прыняць па іх неабходныя меры.

Старшыня Вярхоўнага Савета
Рэспублікі Беларусь
М.ГРЫБ.

17 студзеня 1995 г., г.Мінск.
№ 3531—XII

Улыбнемся с художником!

Рисунки Олега ПОПОВА.

Стало известно

Клюква из-под реактора

Оршанский городской центр гигиены и эпидемиологии в ходе плановой проверки выявил партию клюквы, заготовленную местным райпотребсоюзом, в которой содержание радионуклидов превышало предельно допустимые нормы в 1,6 раза.

Райпотребсоюз заготавливает ежегодно 10—18 тонн клюквы, при этом проверки на содержание радионуклидов считаются обязательными. В данном случае, как стало известно корреспонденту агентства РИД, одна из ответственных за приемку ягод работниц сделала исключение для 53 кг клюквы. Они-то, как выяснилось позже, и были загрязнены радионуклидами. Материалы по данному происшествию переданы в прокуратуру.

Людмила МАРШАЛОВИЧ.

Как бы земля налогом не "вышла"

Всего 194 заявления на приватизацию земельных участков подано в Голоцкий сельсовет Пуховичского района, два из которых — от местных жителей.

И это несмотря на то, что земля отдается почти даром — 55 рублей за сотку. Остальные желающие получить землю в собственность — столичные дачники. Селяне же опасаются высоких налогов на землю в случае, если она перейдет в их частную собственность.

Елена КЛИМОВИЧ.

У Кантрольнай палаце Рэспублікі Беларусь

Дайшла чарга і да іншаземцаў

Іван ГЕРАСЮК

Упершыню за час дзейнасці Кантрольнай палаты "на дыван" выклікалі іншаземца. Адказ трымаў грамадзянін Аўстрыі Элінгер Вернэр, генеральны дырэктар сумеснага беларуска-аўстрыйскага прадпрыемства "Аўстрабел". Зразумела, не адзін, а разам з прадстаўнікамі Беларускага металургічнага завода. Праўда, сам дырэктар завода Ю.Феакцістаў, які адначасова з'яўляецца і членам праўлення гэтага сумеснага прадпрыемства (таварыства з абмежаванай адказнасцю), не прысутнічаў. Не прыехаў.

СП "Аўстрабел" займаецца вытворчасцю мясных і каўбасных вырабаў, аптовым і рознічным гандлем, аказаннем паслуг у сферы грамадскага харчавання, бытавога абслугоўвання і, зразумела, гандлёва-пасрэдніцкай дзейнасцю, як і многія іншыя закупачна-перакупачныя фірмы. За няпоўныя тры гады існавання прадпрыемства з усяго гэтага мела прыбытак амаль 400 мільёнаў рублёў.

Прыкладна ў такую ж суму Кантрольная палата ацэньвае і ўрон, нанесены аўстрыйска-беларускімі прадпрымальнікамі нашай дзяржаве. Як вынікае з матэрыялаў праверкі, сумеснае прадпрыемства ўмудрылася парушыць каля дзесятка заканадаўчых актаў нашай рэспублікі.

Нібыта "недапрацоўкі" і "недагляды" пачаліся з самага пачатку. Жлобінскі гарадскі Савет народных дэпутатаў пытанне аб стварэнні СП "Аўстрабел", як гэта прадугледжана законам, не разглядаў. Згоду на яго стварэнне даў намеснік старшыні Гомельскага аблвыканкама С.Пракапенка, хоць пры ўсёй сваёй таленавітасці ён ніяк не можа замяніць цэлы гарсавет. Прычым гэты дазвол быў дадзены толькі праз тыдзень пасля таго, як "Аўстрабел" зарэгістравалася ў Дзяржкамітэце па знешніх эканамічных сувязях. Цікава, хто і за што даў права знешнеэканамічнай дзейнасці прадпрыемству, якое юрыдычна яшчэ не існавала? На жаль, гэта пытанне на пасяджэнні савета Кантрольнай палаты не высвятлялася.

А яшчэ раней намеснік старшыні Дзяржкамітэта па прамысловасці і міжгаліновых вытворчасцях В.Галко дазволіў Беларускаму металургічнаму заводу выступіць адным з заснавальнікаў сумеснага прадпрыемства "Аўстрабел", забыўшыся, аднак, акрэсліць правы распараджэння дзяржаўнай уласнасцю, якая передавалася ў статутны фонд.

Своеасабліва фарміраваўся і статутны фонд. Частка яго ўносілася грашыма, частка — маёмасцю. Экспертная камісія дакладнасць кошту маёмаснага ўкладу не правярала. Разам з тым Беларускі металургічны завод унёс у статутны фонд аўтамабіль ВАЗ-2107 коштам (па тагачаснаму падліку) 19 тысяч долараў ЗША. 30 верасня 1994 года па рашэнню праўлення прэстыжная "сямёрка" была прададзена "фізічнай асобе" за 928119 рублёў, што па курсу Нацыянальнага банка складала тады 165 долараў ЗША.

Скажыце, дзе б гэта купіць двухгадовую "сямёрку" за 165 долараў? Як гэта трапіць у лік "фізічных асоб", да якіх так клапатліва адносіцца праўленне сумеснага прадпрыемства? Зноў жа, на жаль, прозвішча і пасада "фізічнай асобы" ў час разгляду пытання дыпламатычна замоўчвалася. Толькі пазней, у кулуарах, я даведаўся, што ўладальнікам часткі статутнага фонду ў выглядзе "Жыгулёў" стаў адзін з намеснікаў Ю.Феакцістава. Ці той, які прысутнічаў на пасяджэнні, ці нейкі іншы — устанавіць не ўдалося.

Пераход часткі беларускага ўкладу ў прыватную ўласнасць парушыў баланс (50 на 50 працэнтаў), прадугледжаны статутам СП, што таксама парушэнне. З парушэннем статута размяркоўваўся і прыбытак, які заставаўся пасля абавязковых плацяжоў. Дывідэндаў заснавальнікі не атрымлівалі, а накіроўвалі грошы ў фонд спажывання і накаплення. Грошы з гэтага фонду ў 1993—1994 гг. "спажываліся" так: на пакрыццё страт ад псавання каўбас — 225,4 тысячы рублёў, на выбракоўку імпартных тавараў у сувязі з іх псаваннем, боем, некамплектнасцю — 10 мільёнаў 562,7 тысячы рублёў. Тут трэба крышку прыпыніць пералік і паразважаць. Ну, можа быць, што каўбасы, зробленыя ў Жлобіне, сапсаваліся. Але каб імпартныя... Каб замежная фірма, якая даражыць сваёй рэпутацыяй адпраўляла некамплектныя вырабы або ў такой упакоўцы, што пляшкі пабіліся? Малаверагодна. Хто ж тады разукамплектаваў тыя тавары? Хто пабіў бутэлькі ці мо выпіў? Пра гэта на пасяджэнні савета Кантрольнай палаты нават не згадвалася. Унутраная справа прадпрымальнікаў. Але ж больш за 10 мільёнаў рублёў... Апетыты...

Неблагія апетыты, калі верыць актам, і на прэзентацыях. Так, на прэзентацыю гэтых самых мясных і каўбасных вырабаў іх спісана на 13 мільёнаў 659,4 тысячы рублёў і яшчэ амаль 23 мільёны рублёў — на прадстаўнічыя расходы. Нагадаю, што гэта было да дэнамінацыі беларускага рубля.

Вольна распараджаліся ў "Аўстрабеле" і з валютай. Абавязковы продаж 50 працэнтаў і 15-працэнтная рэнта не рабіліся. Генеральны дырэктар СП Элінгер Вернэр ехаў у Аўстрыю з тугімі пачкамі банкнотаў, якія заносіў у мытную дэкларацыю, як свае асабістыя, хоць гэта былі грошы прадпрыемства. Там ён плаціў імі за тавары, што пацверджана дакументамі. Але вельмі ж гэта падобна на трывіяльную кантрабанду. Цяпер Нацыянальнаму банку прапанавана разабрацца з усімі гэтымі валютнымі хітрыкамі. Унесены Кантрольнай палатай прапановы і іншым ведамствам.

Між тым закончылася пасяджэнне савета даволі міралюбна. Старшыня Кантрольнай палаты Васіль Саковіч пажадаў аўстрыйскаму бізнесмену плённа працаваць на карысць сваёй і нашай дзяржавам і больш не парушаць законаў Беларусі, хоць яны і падаюцца яму недасканалымі.

Якія б законы ні былі — дрэнныя ці добрыя — парушаць іх не дазволена нікому. У тым ліку і іншаземцам.

❑

Другое пытанне — па Міністэрству энергетыкі Рэспублікі Беларусь — на гэтым пасяджэнні савета Кантрольнай палаты разгледжана не было. Міністр В.Герасімаў праігнараваў запрашэнне кантрольнай службы, хоць гаворка павінна была ісці пра значна большы ўрон, нанесены дзяржаве, чым у першым выпадку.

Прэміі імя Алеся АДАМОВІЧА

У гэтыя дні мінуў год, як не стала Аляксандра Міхайлавіча Адамовіча, выдатнага пісьменніка і грамадскага дзеяча, чалавека, усё свядомае жыццё якога было прысвечана барацьбе за свабоднае слова.

Дзеля ўшанавання яго памяці, а таксама маючы на мэце заахвочванне творчай актыўнасці беларускіх публіцыстаў, Беларускі ПЭН-цэнтр і Мас-Медыя Цэнтр вырашылі ўстанавіць прэміі імя Алеся Адамовіча за лепшы публіцыстычны твор.

Прэміі прысуджаюцца ў чатырох намінацыях: у галіне газетнай журналістыкі, у галіне тэлевізійнай журналістыкі, у галіне радыёжурналістыкі і ў галіне літаратурнай публіцыстыкі.

Старшынёй журы па прэміях імя Алеся Адамовіча абраны народны пісьменнік Беларусі Васіль Быкаў.

Прэміі імя Алеся Адамовіча прысуджаюцца штогод за лепшыя творы публіцыстыкі, прысвечаныя актуальным праблемам сучаснасці.

На разгляд прымаюцца апублікаваныя (як правіла) артыкулы і цыклы артыкулаў у беларускіх газетах і часопісах, тэле- і радыёпраграмы. Для разгляду на атрыманне першага цыкла прэмій прымаюцца матэрыялы за перыяд з 1 студзеня да 1 жніўня 1995 года.

Матэрыялы падаюцца аўтарамі, а таксама іншымі асобамі і арганізацыямі на адрас: 220072, Мінск, вул. Ф.Скарыны, 15-а, Мас-Медыя Цэнтр. Газетныя і часопісныя артыкулы прадстаўляюцца на пазначаны адрас у двух экземплярах. Тэлепраграмы разам з двума экземплярамі сцэнарыя прымаюцца на відэакасетах стандарта BETACAM SP-pal; SVHS-pal; VHS-pal, secam. Радыёпраграмы разам з двума экземплярамі сцэнарыя прадстаўляюцца на стандартных аўдыякасетах.

Прыём матэрыялаў і рукапісаў заканчваецца 1 жніўня.

Рашэнні журы публікуюцца ў друку да дня нараджэння Алеся Адамовіча (3 верасня).

Памер прэміі імя Алеся Адамовіча ў кожнай намінацыі — 500 долараў ЗША па курсу Нацыянальнага банка Беларусі на момант атрымання прэміі.

Лаўрэат прэміі імя Алеся Адамовіча атрымлівае Знак лаўрэата.

Даведкі па тэлефонах: 394-086, 394-536.

Беларускі ПЭН-цэнтр,
Мас-Медыя Цэнтр.

НАРОДНАЯ ГАЗЕТА

ЗАМЕЖЖА

*ІТАР-ТАСС*ІНТЭРФАКС*НАРОДНАЯ ГАЗЕТА*

Пульс дня

Патрэбны новы дагавор

ПАРЫЖ. — НАТО і Расіі трэба заключыць дагавор, які дазволіў бы дабіцца "новай стабільнасці" ў Еўропе пасля падзення камунізму, — прапанаваў міністр замежных спраў Францыі Ален Жупэ. Выступаючы ў панядзелак вечарам на 20-годдзі парыжскага Цэнтра аналізу і прадбачання, ён таксама паставіў пытанне аб пераглядзе ролі ядзерных сіл Францыі і Вялікабрытаніі ў сістэме еўрапейскай абароны.

Калі сустрэчы — прадуктыўныя

ВАШЫНГТОН. Прадуктыўнымі і карыснымі назвалі кіраўнікі выканаўчай улады буйнейшых расійскіх рэгіёнаў сустрэчы, якія адбыліся ў іх у амерыканскай сталіцы. Па запрашэнню нацыянальнай канферэнцыі губернатараў ЗША яны прымалі ўдзел у штогадовым з'ездзе гэтай арганізацыі, які завяршаецца.

Радыё абвяргае

ДЭЛІ. Кантралюемае прэзідэнтам Афганістана Бурханудзінам Рабані кабульскае радыё абвергла паведамленне аб захопе сіламі апазіцыі стратэгічна важнага горада Кундуз на поўначы краіны. Паводле паступіўшых паведамленняў з афганскай сталіцы, прэзідэнцкія войскі працягваюць весці цяжкія баі з фарміраваннямі прэм'ер-міністра Гульбеддзіна Хекматыяра і яго саюзніка, камандуючага ўзбекскай міліцыяй генерала Абдула Рашыда Дустума. З абодвух бакоў задзейнічаны авіяцыя, бронетэхніка і артылерыя. Паводле даных кабульскага радыё, праціўніку нанесены значны ўрон. За апошнія тры дні знішчаны 100 апазіцыянераў, больш за 70 атрымалі раненні, некалькі дзесяткаў захоплены ў палон.

Значны крок наперад

СІДНЕЙ. Прэм'ер-міністр Новай Зеландыі Джэймс Болджэр заявіў, што атрымаў афіцыйнае запрашэнне прэзідэнта ЗША Біла Клінтана наведаць Вашынгтон у другой палове сакавіка. Запрашэнне перададзена першым намеснікам дзяржаўнага сакратара ЗША Строўбам Тэлботам, які знаходзіцца з візітам у Велінгтоне. "Мы з радасцю прымаем запрашэнне. Гэта значны крок наперад", — сказаў у Велінгтоне прэм'ер-міністр.

Партнёрства

ДЭЛІ. Індыя і ЗША вырашылі пашырыць супрацоўніцтва ў рамках міратворчых кантынгентаў ААН, актывізаваць працэс абмену ваеннымі дэлегацыямі і вывучыць пытанне аб правядзенні сумесных манеўраў, заявілі ўдзельнікі першага пасяджэння Індыйска-амерыканскага сумеснага камітэта армейскіх камандуючых, якое завяршылася ў Дэлі. Яно праходзіла пад старшынствам намесніка начальніка штаба індыйскай арміі Сурэндра Натха і камандуючага Ціхаакіянскім камандаваннем узброеных сіл ЗША генерала Роберта Орда.

Ученые-иммигранты из СНГ в Израиле протестуют

Десятки ученых-иммигрантов из стран СНГ, сменяя друг друга, стояли в пикетах у входа в израильский парламент в Иерусалиме. Они требовали от депутатов не допустить прекращения выплаты государственной дотации ученым-иммигрантам, а также увольнения с работы, которое грозит 900 их собратьям. С этим же требованием ученые-иммигранты обратились к президенту страны Эзеру Вейцману, надеясь на его вмешательство.

Однако протесты ученых мужей пока что напоминают "глас вопиющего в пустыне". Министр абсорбции иммигрантов Израиля Яир Цабан подтвердил, что по истечении установленного трехлетнего периода пребывания в стране ученым, как и всем другим новым гражданам страны, будет прекращена выплата пособий из государственной казны. Он также сказал, что ряд высших учебных заведений из-за финансовых трудностей намерены уволить около 300 временно принятых на работу ученых из числа новых иммигрантов. Однако их проблемами, по словам Я.Цабана, должно заниматься министерство финансов.

По сведениям Сионистского форума, 62 проц. переехавших на постоянное место жительства в Израиль из стран СНГ ученых, в том числе имеющих степень академика, до сих пор не работают по специальности. По этой причине, говорится в заявлении форума, в этом году из России и других стран СНГ не прибыл ни один ученый.

Анатолий КЕРЖЕНЦЕВ.

Онкологи борются с "тайной рака"

"Мы находимся в самом начале пути к расшифровке механизма рака. Не вызывает сомнений тот факт, что рак является генетическим заболеванием. Практически все раковые заболевания, по всей вероятности, являются наследуемыми. Конгресс привел новые данные по раскрытию механизма рака, по принципам его исследования". Так кандидат биологических наук Александр Монахов подвел итоги завершившегося в Дели Всемирного конгресса онкологов.

Единственный российский участник этого крупного международного форума отметил в беседе с корр. ИТАР—ТАСС, что "новизна концепций является главным достижением конгресса, хотя противоречия между приверженцами разных школ, вызванные трудностями исследования рака, сохраняются, так как на сегодняшний день выявлено много типов заболевания, каждое из которых имеет свою специфику". Александр Монахов является ведущим научным сотрудником Научно-исследовательского института онкологии (Санкт-Петербург).

"Америка лидирует в исследовании рака, ибо американские онкологи располагают весьма широкими возможностями, в том числе техникой, реактивами и финансами", — сказал ученый. В свое время российские специалисты были первыми в мире по расшифровке всех генетических заболеваний, в том числе и рака, однако сталинские гонения генетиков отбросили нас в "каменный век" онкологии, хотя интеллектуальный потенциал российских ученых по сей день используется западными специалистами, подчеркнул Александр Монахов.

По его мнению, российской науке, и онкологии в том числе, требуются прежде всего финансы, чтобы ученый не думал о деньгах для семьи и мог покупать реактивы и технику, необходимые для исследований. "Государственные умы должны понять, что без капитальных вложений в науку общественный прогресс невозможен", — сказал он.

Сергей БУЛАНЦЕВ.

Памяць

У студзені споўнілася 50 гадоў з дня вызвалення вязняў былога нацысцкага лагера смерці ў Аўшвіц-Біркенау (Асвенцім-Бржэзінка).

❑ *Вязні лагера смерці.*

❑ *Дзеці-зняволеныя лагера смерці.*

Фота ПАП/ЦАФ—Белінфарм.

Адна жонка добра, а дзве — лепш?

У Егіпце падрыхтаваны новы праект закона аб шлюбе, які дае жанчыне права на развод, калі яе муж бярэ яшчэ адну жонку.

Законапраект упершыню ў гісторыі краіны дае жанчыне права на аўтаматычны развод у выпадку рашэння яе мужа ўзяць яшчэ адну жонку.

Чакаецца, што законапраект, каб пазбегнуць супраціўлення ісламістаў, будзе прыняты спецыяльным указам прэзідэнта, а не шляхам зацвярджэння ў парламенце. Паводле ісламскага закона, мужчыну дазваляецца мець чатыры жонкі. Згодна з афіцыйнымі данымі, цяпер у краіне толькі два працэнты жанатых мужчын маюць больш як адну жонку.

Новы законапраект быў распрацаваны нацыянальным жаночым камітэтам, узначальваемым жонкай прэзідэнта Егіпта Сюзаннай Мубарак. Цяпер ён знаходзіцца на разглядзе вялікага муфтыя Егіпта Мухамеда Сеййда Тантаўі, які раней выказаўся ў яго падтрымку.

Новы законапраект прадугледжвае пашырэнне правоў жанчын і ў іншых галінах. У прыватнасці, ён адмяняе права мужа забараняць жонцы без яго дазволу выязджаць за мяжу для працягу вучобы або работы.

О сокращении тяжелого оружия в Европе

За последние два года в Европе ликвидировано более 40 тысяч систем и единиц тяжелых вооружений в рамках выполнения Договора о сокращении обычных вооружений, сообщило министерство иностранных дел Нидерландов. Уничтоженное оружие включает танки, бронетранспортеры, тяжелую артиллерию, боевые самолеты и вертолеты. В течение третьего, последнего, года осуществления договора должны быть ликвидированы еще 28 тысяч единиц оружия, отмечается в сообщении МИД. Согласно договору, всего их намечается уничтожить почти 70 тысяч.

30 стран, подписавших договор о сокращении обычных вооружений, за исключением Армении и Азербайджана, в основном обеспечили выполнение его условий. Что касается России, подчеркивается в сообщении МИД, то несколько отстает от графика сокращение вооружений в Сибири, хотя с формальной точки зрения эти сокращения не подпадают под действие договора.

После ноября 1995 года, указывает голландский МИД, у НАТО и стран—участниц бывшего Варшавского Договора останется примерно одинаковое количество тяжелых вооружений. У каждой из сторон будет по 20 тысяч танков, 30 тысяч бронетранспортеров, 20 тысяч артиллерийских орудий, 6.800 боевых самолетов и 2.000 боевых вертолетов.

Валентин ВОЛКОВ.

К предстоящей реорганизации "Моссад"

Готовится реорганизация израильской внешней разведки "Моссад", сообщает газета "Маарив" со ссылкой на осведомленные круги. По сведениям газеты, целью предстоящей реорганизации, на которой настаивает все большее число депутатов кнессета, является стремление поставить деятельность этой спецслужбы под контроль парламента. С этой целью при комиссии кнессета по иностранным делам и обороне планируется создать специальную подкомиссию, которая будет курировать деятельность "Моссад" и других спецслужб страны.

Как указывает "Маарив", учреждение этой подкомиссии диктуется необходимостью обеспечения секретности операций спецорганов. Если бы информация об их деятельности стала известна всем членам парламентской комиссии по иностранным делам и обороне, в которую входят представители различных политических партий, то, замечает газета, агентам "Моссад" за рубежом "пришлось бы упаковывать чемоданы или заранее подписывать себе приговор".

Анатолий КЕРЖЕНЦЕВ.

Развлечения тайваньских руководителей

Помахать клюшками для гольфа на зеленых лужайках любят многие сильные мира сего. В этом смысле тайваньская элита, в том числе и президент Ли Дэнхуэй, не исключение. И невдомек главе администрации острова, что он это делает на земле, занятой гольф-клубами незаконно.

Почти все эти газоны с изумрудной, аккуратно стриженой травкой, хорошо продуманными маршрутами с изумительным ландшафтом вокруг раскинулись на государственной земле. "Мы проверили документацию самых популярных гольф-клубов и убедились, что можно по пальцам пересчитать тех, кто имеет на это законные основания. Некоторые отхватили себе территорию, площадь которой в два-три раза превышает указанную в плане", — сказал представитель совета по сельскому хозяйству Тайваня.

По его словам, проверка 64 гольф-клубов показала, что 30 из них, включая и тот, который часто посещает Ли Дэнхуэй, вклинились в общественные земли "очень серьезно".

Тайваньские власти выдали в общей сложности 84 разрешения на открытие гольф-клубов, отведя для них 6,7 тыс. га земли. Кроме регистрационного разрешения, владельцы обязаны также получить лицензию на коммерческую деятельность, однако мало кто из них потрудился это сделать.

Александр РОМАНОВ.

"Зимний дворец" на Брайтон-Бич

Русская мафия в Америке свободу уже получила. Дадут ли ей срок?

Последние дни ушедшего года ознаменовались отнюдь не салютами на пляжах Брайтон-Бич. На набережной выстрелом в затылок был убит эмигрант из бывшего СССР Ефим Шапиро. Убийство с целью ограбления исключается: все ценности и деньги остались при нем. Полиция считает, что это очередное заказное убийство. Чуть раньше точно таким же способом в этом же районе убили другого эмигранта — Александра Вульфсона.

— Это абсолютно русский почерк, — сказали в 60-м отделении полиции.

В дело вмешалось Федеральное бюро расследований, и вскоре далеко от брайтонского пляжа, в Канаде, были арестованы трое нью-йоркцев — бывшие одесситы Вениамин Маркович, его жена-колумбийка Бетти Риос и наш соотечественник Григорий Каминкер.

Прокурор из Нью-Йорка Роберт Моргентау сообщил, что эти люди пытались отмыть в Канаде три миллиона долларов, принадлежащие колумбийскому картелю Кали. Всего арестовано по этому делу более 90 человек и среди них один итальянец, Паскуале Локателли — главарь международной преступной организации, промышлявшей по всему свету, включая Россию, Канаду, США и страны Европы. Лет пять назад он был осужден французским судом, но с помощью специально нанятого вертолета похищен из тюрьмы. И вот вместе с Паскуале властям удалось захватить 9 тонн кокаина и 52 миллиона долларов. А в середине декабря в международном аэропорту Майами арестован курьер, доставивший главарям организации бесценные картины Пикассо, Рубенса и английского портретиста XVIII века Джошуа Рейнольдса. Одна из картин украдена во Франции. Эти три полотна оценены в 10 миллионов долларов и являлись платой за героин.

Каким же образом все эти "делишки" связаны с нашей родиной? На картель Кали работает так называемая русская мафия, которая запустила свои щупальца во всю финансовую систему СНГ и качает оттуда деньги, инвестируемые Западом в эсэнговскую экономику. В отчете ЦРУ утверждается, что больше половины крупнейших банков России либо непосредственно связаны с организованной преступностью, либо занимаются противозаконной деятельностью. "Опасность, грозящая со стороны финансовых преступников банкам, и неизбежные последствия этого на международных финансовых рынках будут существовать до тех пор, — подчеркивается в отчете ЦРУ, — пока правоохранительные органы России (имеются в виду и другие государства СНГ. — **В.Л.**) не получат достаточные навыки и сильную политическую поддержку для эффективной борьбы". Нелегальная финансовая операция одного из российских банков в Вашингтоне остановлена спецслужбами. Подробности не сообщаются до окончания следствия, но уже сегодня известно, где находится "Зимний дворец" русской мафии. Это брайтонский шикарный ресторан "Распутин". Только итальянский мрамор, которым отделан мужской туалет этого кабака, стоит полмиллиона долларов.

Несколько месяцев назад завсегдатаем "Распутина" стал сам Вячеслав Кириллович Иваньков — суперавторитет российского преступного мира. Случилось это после ареста "Папы" — Бориса Найдфельда, культуриста, ворочавшего огромным героиновым бизнесом. Он закупал зелье в Таиланде, переправлял его в Сингапур, а оттуда в кинескопах телевизоров — в Польшу и Беларусь... "Распутин" ни на день не остается без "теневого" шефа. Приезд из России Иванькова стал крупным событием, означающим не конец "организации" (так нередко называют на Брайтон-Бич русскую мафию), а укрепление ее авторитета.

Роберт Фридмэн пишет в "Нью-Йорк мэгэзин": "Мафия всегда может заплатить больше, чем ФБР. Не стоит думать, что русские приехали сюда наслаждаться американской мечтой. Они явились, чтобы ее украсть".

И крадут поистине с русским размахом. Кое-кому из полицейских "организация" платит давно. Работая в качестве телохранителей, коммивояжеров, шоферов у "новых русских", они имеют по 150 долларов за ночь и способствуют утечке информации из полицейских участков к бандитам.

Но "организации" нужны не только свои полицейские, ей необходимы связи в высших сферах. В октябре прошлого года, накануне выборов в конгресс, в "Распутин" приглашали губернатора штата Нью-Йорк Марио Куомо. Желающие встретиться с ним в теплой обстановке 250 пар заплатили за столик по триста долларов, но ФБР проинформировало губернатора о том, что это за публика, и в последний момент он отменил свой визит к "Распутину".

Из кого же состоит "организация", имеющая свои филиалы в пяти крупнейших городах США? Это прежде всего бывшие одесситы, ташкентцы (полицейские называют их мусульманами, не подозревая, что бухарские евреи — это нечто другое) и выходцы из Екатеринбурга.

Глава нью-йоркского отделения ФБР Уильям Джэйвин заявил: "Нам не хочется, чтобы это чудовище выросло огромным и неуязвимым. Русские — преступники мирового класса. У них надежные документы, они полиглоты, они распространились по всему миру..."

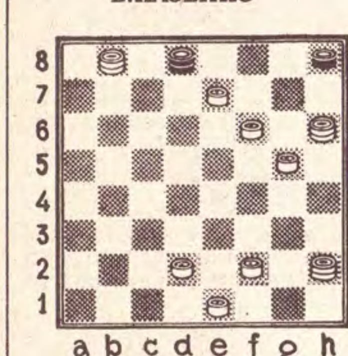
Русская мафия страшит сегодня мир не меньше, чем некогда русские ракеты.

Владимир ЛЕВИН,
собственный корреспондент "Народной газеты" в США и Канаде.

Нью-Йорк.

Шашки

Из творчества читателей В.КАЗЕЙКО

Белые: Д. b8, h2, h6, пр. d2, e1, e7, f2, f6, g5 (9).

Черные: Д. d8, пр. h8 (2).

Белые начинают и запирают дамку и простую черных

Сегодня мы публикуем новую задачу нашего читателя из деревни Стрельна Ивановского района Брестской области Василия Игнатьевича Казейко. Надеемся, что решение ее доставит вам радость. Свои ответы присылайте по адресу: **220013, Минск, ул.Б.Хмельницкого, 10а, редакция "Народной газеты", "Шашки".**

Не видя доски

В Минске состоялся чемпионат столицы по шашкам среди инвалидов по зрению. В турнире, проводившемся по круговой системе, участвовали 9 спортсменов. Уверенную победу одержал кандидат в мастера Николай Антосиков, набравший в 8 встречах семь очков. Чемпион провел турнир без поражений, лишь в двух встречах довольствовавшись ничейным результатом. На очко от победителя отстали кандидаты в мастера Леонид Шаститко и Владимир Сысолятин. Победители турнира завоевали путевки в республиканский чемпионат.

Победители определились

В Минске в республиканском Дворце шахмат и шашек проходил первый этап чемпионата Беларуси по международным шашкам — отборочный турнир. В соревнованиях приняли участие 24 ведущих шашиста, в том числе гроссмейстеры Аркадий Плакхин и Ольга Камышлеева, международный мастер Александр Булатов, мастера спорта и сильнейшие кандидаты в мастера. Турнир проходил по швейцарской системе в 9 туров. Участники вели борьбу за путевки в высшую и первую лиги чемпионата республики. В напряженной борьбе, исход которой выявился лишь в последнем туре, определились лауреаты турнира. Путевки в высшую лигу завоевали Александр Булатов и мастер спорта из Гродно Андрей Валюк, набравшие по 12 очков из 18 возможных. Такой же результат показали мастера спорта Владимир Хлебников (Гомель), Сергей Насевич и Олег Гуров. По 11 очков набрали минчане Филипп Маркевич и Павел Шацов. Следует отметить отличное достижение гомельчанки Анны Фейгиной. Набрав 10 очков, она выполнила норму мастера спорта. Такой же результат у экс-чемпиона Беларуси по русским шашкам Геннадия Нарчука. В.Хлебников, О.Гуров, Ф.Маркевич, А.Фейгина и Г.Нарчук получили право участвовать в первой лиге чемпионата Беларуси 1995 года, а С.Насевич выступит в высшей лиге по результатам чемпионата Беларуси 1994 года.

Настольная книга модели

Вышла в свет первая в Беларуси книга для моделей — каталог-энциклопедия "Супермодель Беларуси". Издание крупнейшего в республике Агентства моделей Саши Варламова.

Модель!.. Эффектная, с романтическим ореолом, таинственная и влекущая — одна из самых престижных профессий нашего времени. Но большинство из тех девушек, кто с детства мечтает сделать карьеру модели, а также их родители практически не представляют сложностей будущей работы. Это вполне понятно. В повседневной жизни мы сталкиваемся только с одной стороной модельного бизнеса — с готовой рекламной продукцией. Зачастую же действительность приносит немало разочарований начинающим моделям. Эта профессия не для людей со слабым характером, даже если Бог наградил их удивительной внешностью.

Что заставило меня принять участие в подготовке этого издания? Искреннее желание подсказать дебютантам, как делать первые шаги, на кого рассчитывать, где, как и с кем работать, предостеречь начинающих моделей от глупых ошибок, потому что именно таковые нередко имеют в нашей карьере решающее значение. Еще одна важная цель: разрушить ханжеское, обывательское отношение к профессии модели у тех, кто считает ее безнравственной. В представлении многих жизнь "девушек с обложки" — красивая, беззаботная, полна развлечений и удовольствий. О том, что съемки, показы — тяжелейший труд, что модели постоянно отказывают себе во многом, в развлечениях в том числе, люди даже не подозревают. Незапятнанная репутация — необходимое и важнейшее условие для успешной карьеры модели.

Стоимость настольной книги модели равна эквиваленту 10 долларов США в белорусских рублях. Справки по тел. в Минске 218-562 с 18 до 22 часов.

Саша ВАРЛАМОВ.

ПРАГРАМА ТЭЛЕПЕРАДАЧ

Серада, 1 лютага

Беларускае тэлебачанне

14.10 "Месца сустрэчы змяніць нельга". 5-я серыя.
15.35 "Плыве човен". Дак. фільм.
15.50 Вывучаем сваю гісторыю. "Край пераkuленых нябёсаў".
16.20 "Тры сінія-сінія возеры малінавага колеру..." Мультфільм.
16.30 "Танцуй, Іспанія". Фільм-канцэрт.
17.40 "Скупы два разы плаціць". Новая тэхналогія будаўніцтва. Перадача з Гродна.
18.00 Навіны (з сурдаперакладам).
18.10 "Закон і ты". Прамая лінія.
19.00 Міжнародныя навіны (Бі-бі-сі).
19.20 Дыялогі аб спорце.
19.45 "Мае каханне, мой смутак".
20.15 Люстэрка Сі-эн-эн.
20.30 Тэлеанонс.
20.35 Калыханка.
21.00 Навіны.
21.40 Студыя "Палітыка".
21.55 Кліп-канцэрт. Група Любэ.
22.05 На сесіі Вярхоўнага Савета Рэспублікі Беларусь. **Вячэрні ілюзіён** "Павуціна-2". 5-я серыя. Пад купалам Сусвету.

Канал "Астанкіна"

7.50, 8.50, 9.50, 14.50, 15.50, 17.50, 22.50 Навіны.
14.00 Навука і рынак.
14.20 Грошы і шчасце.
14.30 Хроніка дзелавога жыцця.
14.40 Агенцтва "Шанц".
15.00 Паглядзі, паслухай.
15.20 "Падарожжа ў мінулае". Мультфільм (ЗША).
16.00 Цін-тонік.
16.20 "Элен і хлопцы".
16.50 Свет сёння.
17.00 Тэлерадыёкампанія "Мір".
17.40, 20.30 Надвор'е.
17.45 "Хто ёсць хто". Аятала Хамейні.
18.00 Гадзіна пік.
18.30 "Дзікая Роза".
18.55 "Сярэбраны шар". Аўтарская праграма В.Вульфа.
19.40 Добрай ночы, малышы!
20.00 Час.
20.40 Маналог.
20.50 "Далёка ад вайны". Краснаярск.
21.50 "Целаахоўнік". Маст. фільм.
23.35 Аўта-шоу.
23.50—24.00 Прэс-экспрэс.

Канал "Расія"

6.00, 7.00, 11.00, 13.00, 16.00, 19.00, 22.00 Весткі.
15.05 Там-там навіны.
15.20 Свята кожны дзень.
15.30 Студыя "Рост".
16.05 Далёкі Усход.
16.45 "У гэты дзень..."
16.50 Залатая галіна. Мастак В. Шынкароў.
17.20 Рэпартажы з месцаў.
17.30 Ніхто не забыты.
17.35 Тэледэбаты.
18.05 Непапулярная тэма.
18.20 Свая гульня.
19.25 Падрабязнасці.
19.35 "Санта-Барбара".
20.30 Астралогія кахання. Ала Пугачова.
21.05 XX стагоддзе ў кадры і за кадрам. Прафесія — рэжысёр.
22.30 Аўтаімгненне.
22.40 Рака часу.
22.45 Экран крымінальных паведамленняў.
22.55—0.45 Футбол. Суперкубак Еўропы. "Арсенал" (Англія) — "Мілан" (Італія).

Санкт-Пецярбург

12.00, 14.30, 18.30, 21.30 Інформ ТБ.
12.30, 14.45, 17.45, 19.05 Музычны момант.
12.35 "Нямецкая хваля".
13.00 Хуткая дапамога.
13.30 "Мануэла". Маст. фільм (Італія).
14.20 "Эх, Таптыгін, Таптыгін..." Мультфільм.
14.50 "Еўрапейскі калейдаскоп".
15.15 "Муравейка Ціпа". Мультфільм.
15.30 Чароўная лінія.
15.45 Казка за казкай.
16.30 "Не самы ўдалы дзень з жыцця Дзяніскі і Мішкі". Тэлеспектакль для дзяцей.
17.50 "Свяшчэнны месяц Рамадан".
17.55 Гістарычны альманах.
18.50 Спорт, спорт, спорт...
19.10 Вялікі фестываль.
19.25 "Мануэла". Маст. фільм (Італія).
20.15 Блеф-клуб.
20.50 Песні мінулых гадоў.
21.10 Тэлемагазін.
21.15 Тэлеслужба бяспекі.
21.45 Спартыўныя навіны.
22.00 А.П.Чэхаў. "На вялікай дарозе". Тэлеспектакль.

8-ы канал

18.00 Мультфільм "Ну, пачакай!"
18.30 СОЛТЭК: "Навіны".
18.45 Як жыць далей? (Аб правах дзіцяці у Беларусі).
19.00 Нямецкая хваля.
19.30 Тэлесерыял "Торац".
20.30 Агенцтва "Парнікс": "Гарадскі гадзінік", "Навіны".
20.45 Мультфільм "Том і Джэры".
21.00 Студыя БМ.
21.15 Паліцэйскі серыял "Крутыя віражы".
22.00 "Поспех у мужчын". Кароткае кіраўніцтва.
23.00 ООО "Эстрагон" прадстаўляе "Погляд з Амерыкі".
23.10 Тэлесерыял "Шансы".

НТБ

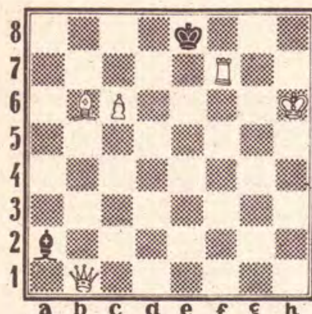
17.00 "Беверлі-Хілз", 90210".
17.30 "Былая вялікая планета Зямля". Дак. фільм.
18.00, 21.00, 23.15 Сёння.
18.35 Хакей з Яўгенам Маёравым.
19.00 Свет кіно. "Праўдзівыя прызнанні".
21.35 "Паліцыя Маямі". Аддзел нораваў".
22.35 Час.
23.30 Кафэ "Абломаў".

ШАХМАТЫ

Из творчества читателей

Сегодня под этой рубрикой мы публикуем задачи, которые прислали наши читатели гомельчанин В.Рюмко и В.Тельпук из деревни Бродница Лунинецкого района Брестской области.

В.РЮМКО

Белые: Kph6, Фb1, Лf7, Cb6, п. c6 (5).

Черные: Kpe8, Ca2 (2).

Мат в 2 хода.

В.ТЕЛЬПУК

Белые: Kph1, Фe6, Лg2, Kg3, пп. c6, d3 (6).

Черные: Kph3, Лg4, пп. c6, f3, h4 (5).

Мат в 4 хода.

Предлагаем любителям шахматной композиции найти решение этих задач. Свои ответы присылайте по адресу: **220013, Минск, ул.Б.Хмельницкого, 10а, редакция "Народной газеты", "Шахматы".**

Повышены в звании

Конгресс международной шахматной федерации, проходивший в декабре минувшего года в Москве, вновь избрал филиппинца Ф.Кампаманеса президентом ФИДЕ. Вице-президентом утвержден председатель российской шахматной федерации известный адвокат А.Макаров, генеральным секретарем ФИДЕ — представитель Греции Г.Макропулус. Конгресс присвоил высшие звания шахматистам, выполнившим установленные нормативы. Международными гроссмейстерами стали россияне В.Бурмакин, А.Морозевич, П.Трегубов, В.Емелин, В.Звягинцев, Д.Сермек (Словения), Д.Комаров и А.Ротштейн (Украина), З.Илинчич (Югославия). У женщин гроссмейстерского титула удостоены И.Кадымова (Азербайджан), Т.Шумякина, Т.Грабузова (Россия), Е.Боруля (Германия), Э.Сахатова (Казахстан), А.Стефанова (Болгария). Из белорусских шахматистов звание международного мастера присвоено бобруйчанину Герману Кочеткову.

Массовый турнир

В республиканском Дворце шахмат и шашек стартовал самый массовый турнир в республике — чемпионат Дворца по шахматам. В борьбе за выход в финальную группу участвуют более 100 шахматистов-разрядников. Соревнования проводятся по швейцарской системе в 9 туров. 15 победителей турнира выйдут в финал. А чемпион Дворца определится лишь в апреле.

СПОРТ

Наталья Зверева — тоже не промах

Француженка Мари Пирс после победы на открытом чемпионате Австралии вплотную приблизилась к лидерам мировой классификации.

Как свидетельствует распространенный Женской теннисной ассоциацией очередной рейтинг-лист, она опередила Кончиту Мартинес /Испания/ и Яну Новотну /Чехия/ и, набрав 203,42 очка, занимает третью строчку списка. Возглавляет же его по-прежнему немка Штеффи Граф — 317,40. Следом идет Аранта Санчес /Испания/ — 307,91.

Победа в Мельбурне позволила француженке значительно опередить всех теннисисток по количеству призовых денег. В этом году она заработала 299,166 тысячи долларов. У Санчес, проигравшей Пирс в финале австралийского первенства, — 210,894.

Третьей идет минчанка Наталья Зверева — 99,829, занимающая 7-е место в мировой табели о рангах.

Добегались!

Чемпион Грузии тбилисское "Динамо" и вице-чемпион Украины донецкий "Шахтер" досрочно, за тур до окончания предварительного этапа вышли в полуфинал розыгрыша Кубка чемпионов Содружества по футболу.

Это выяснилось после того, как во второй игровой день динамовцы выиграли у молдавского чемпиона команды "Зимбру" из Кишинева — 2:0 /0:0/, а донецкие футболисты с крупным счетом 5:2 /2:1/ взяли верх над вице-чемпионом Узбекистана клубом "Нурафшон" из Бухары.

В 3-й группе тбилисское "Динамо" набрало 6 очков, и даже в случае поражения в последнем матче от чемпиона Казахстана клуба "Елимай" из Семипалатинска грузинскую команду может догнать лишь олимпийская сборная России, у которой сейчас 3 очка. Но россияне-олимпийцы, во-первых, выступают в этих соревнованиях вне конкурса, а во-вторых, они уступили "Динамо" в очной встрече.

"Шахтер", выступающий в 4-й группе, также выиграл два матча и набрал пока максимальное количество очков — 6. И тоже может не беспокоиться об исходе третьей игры, так как выиграл как раз у имеющих сейчас второй результат /по 3 очка/ "Нурафшона" и чемпиона Армении команды "Ширак" из Гюмри.

Судьба двух остальных полуфинальных путевок решится лишь в последний день групповых турниров. В 1-й группе все решится в матче чемпионов России и Литвы — московского "Спартака" и вильнюсского "Жальгириса", у которых по 6 очков. Правда, спартаковцев устраивает и ничья, так как у них лучшая разность забитых и пропущенных мячей. А во 2-й группе победителем могут стать сразу три команды. По 4 очка в активе чемпионов Туркмении и Латвии ашхабадского "Копет-Дага" и рижской "Сконто", 3 — у минского "Динамо". Минчане играют с туркменским клубом, а рижане — с явным аутсайдером командой из Киргизии "Кант-Ойл". Напомню, что первую игру минчане проиграли "Сконто" — 0:6, а во втором матче победили "Кант-Ойл" — 9:0.

Положение команд после двух игровых дней в "белорусской" группе.

	И	В	Н	П	М	О
1. Сконто	2	1	1	0	6—0	4
2. Копет-Даг	2	1	1	0	4—0	4
3. Динамо Мн	2	1	0	1	9—6	3
4. Кант-Ойл	2	0	0	2	0—13	0

У нас тоже могут "накостылять"

Чемпион мира по боксу среди профессионалов во втором наилегчайшем весе 28-летний Юрий Арбачаков вновь подтвердил свой класс, по очкам победив в упорнейшем поединке в Саппоро мексиканца Оскара Арсиниэгу.

Для российского профессионала из Кемерово, который с 1990 года тренируется в Японии, это уже 20-я победа подряд, из которых 15 закончились досрочно.

Арбачакову, который буквально накануне матча перенес грипп, из-за чего матч был на сутки перенесен, достался нелегкий соперник: он моложе, на пять сантиметров выше и, что немаловажно для боксеров, у него более длинные руки. В его послужном списке 25 боев, в 19 из которых он добился победы, в том числе в 14 нокаутом.

Все 12 раундов на ринге шла упорнейшая борьба, в которой просматривалось стремление чемпиона добиться в юбилейном, 20-м поединке досрочной победы. Однако противник оказался на удивление стойким, он, как иногда казалось, от мощных и точных ударов Арбачакова в голову лишь "пробуждался" и мгновенно кидался в ответную атаку.

Соперники отдали все силы бою, и последний раунд прошел не менее активно, чем предыдущие. Однако превосходство российского спортсмена в классе было заметнее.

Кстати, есть что посмотреть и у нас в Минске. Белорусская Федерация кикбоксинга проведет 12 февраля матч за звание чемпиона мира среди профессионалов в весе до 88,6 кг. В 12-раундовом бою встретятся белорус Игорь Шарапов и итальянец Бруно Кампигли. Зрелище обещает быть интересным!

Правонарушения: когда их станет меньше?

По данным Министерства статистики и анализа Республики Беларусь, в 1994 году в Беларуси зарегистрировано 120,3 тысячи преступлений, что на 16% больше, чем в 1993 году.

В расчете на 10000 жителей совершено 116 преступлений, тогда как в 1993 году — 100, 1992-м — 94, 1991-м — 79, в 1990-м — 74 преступления.

За 1994 год совершено 25,3 тысячи тяжких преступлений (на 50% больше, чем за 1993 год), в том числе 5,7 тысячи грабежей (на 12% больше), 1,4 тысячи разбойных нападений (на 20% больше), 672 изнасилования и покушения на изнасилование (в 1993 году — 672).

Умышленных убийств и покушений на убийство зарегистрировано 952, что на 8% больше, чем в 1993 году, умышленных тяжких телесных повреждений — 1784 (в 1993 году — 1758).

По-прежнему самым распространенным видом преступлений остаются кражи имущества — 72,4 тысячи случаев, что на 20% больше, чем в 1993 году. Не уменьшается число краж из квартир. Их зарегистрировано 15,7 тысячи, или на 13% больше.

В сфере экономики выявлено 17,9 тысячи преступлений (прирост к показателю за 1993 г. составил 24%), в том числе 876 хищений в крупных и особо крупных размерах.

Несовершеннолетними и при их соучастии совершено 10 тысяч преступлений (в 1993 году — 9,5 тысячи), лицами, находившимися в состоянии опьянения, — 21,4 тысячи (в 1993 году — 21,6 тысячи).

Лицами, ранее совершавшими преступления, было содеяно 19,5 тысячи преступлений, или на 21% больше, чем за такой же период прошлого года.

Зарегистрировано 19,7 тысячи групповых преступлений, что на 2,8 тысячи (на 17%) больше, чем за 1993 год.

Правоохранительными органами выявлено 66,1 тысячи лиц, совершивших преступления (прирост составил 13%), из них несовершеннолетними — 8,5 тысячи (на 6% больше, чем в 1993 году).

Каждый третий нарушитель на момент совершения преступления нигде не работал и не учился. К уголовной ответственности привлечено 59,2 тысячи человек, или 90% от общего числа выявленных правонарушителей.

За истекший период раскрываемость преступлений составила 63%.

РИД.

Надвор'е

Сёння ўдзень па рэспубліцы чакаецца павелічэнне воблачнасці, па заходняй палове пройдуць ападкі, месцамі галалёд, на дарогах галалёдзіца. Тэмпература паветра ў Гродне, Брэсце — каля нуля, Гомелі — 1—3, Мінску — 2—4, Магілёве, Віцебску — 3—5 градусаў марозу.

У наступныя двое сутак чакаецца: 2-га пройдуць ападкі, унача месцамі галалёдзіца, 3-га ўначы месцамі снег, на дарогах галалёд.

Тэмпература паветра 2-га ноччу — каля нуля, днём — 0—5 градусаў марозу, 3-га ноччу і днём — 0—5 марозу, па паўночнаму захаду — 6—11 марозу.

Даведкі па тэл.: 68-28-70; 68-25-59.
Рэкламнае бюро — тэл. — (0172) 68-28-11, тэл./факс — 68-25-29, (0172) 68-25-28 — факс.

Адрас рэдакцыі: 220013, Мінск, вул. Б. Хмяльніцкага,10а.

Індэкс 63868

Заснавальнік — Вярхоўны Савет Рэспублікі Беларусь.
Адрас: Мінск, вул. К. Маркса, 38.
Выходзіць штодзённа, акрамя нядзелі і панядзелка. 250 разоў у год.

Падпісана ў друк у 19.10.
Газета аддрукавана ў друкарні выдавецтва"Беларускі Дом друку". Адрас: Мінск, праспект Ф. Скарыны, 79.
Спосаб друку — афсетны, фармат А-2
М 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12
П 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12

Галоўны рэдактар Іосіф СЯРЭДЗІЧ